

2025-2026

1

2

3

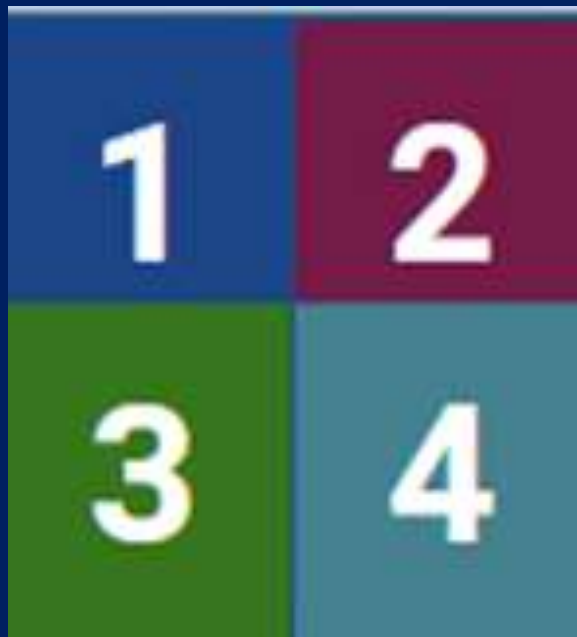
4

Οργάνωση και λειτουργία Τμημάτων Ένταξης

ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ

Σε συνεργασία με τους/τις
αρμόδιους Σ.Ε. Γενικής
Εκπαίδευσης

Όλγα Ημέλλου, MSc, PhD
Σ.Ε. 1^{ης} Θέσης
Ειδικής Αγωγής & Ενταξιακής Εκπαίδευσης
Α' Αθήνας

1. Ο ρόλος του/της διευθυντή/-ντριας σχολικής μονάδας γενικής εκπαίδευσης
2. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού Τμήματος Ένταξης (ΤΕ)
3. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού συνεκπαίδευσης/παράλληλης στήριξης
4. Η περίπτωση των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ)

ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- ΣΕ 1^{ης} Θέσης ΕΑ/ΕΕ: 373 Σχολικές Μονάδες Γενικής Εκπαίδευσης, **περίπου** $180+160= 340$ εκπαιδευτικοί Τμημάτων Ένταξης
 - 176 Σχολικές Μονάδες Προσχολικής Γενικής Εκπαίδευσης
 - 141 Σχολικές Μονάδες Δημοτικής Γενικής Εκπαίδευσης
 - 56 Σχολικές Μονάδες Δευτεροβάθμιας Γενικής Εκπαίδευσης
 - Νομοθεσία: **μαθητές/τριες με α/εα, ρόλος διευθυντή/ντριας, ρόλος/έργο εκπαιδευτικού Τμήματος Ένταξης (ΤΕ)**
- Εκπαιδευτικοί ΤΕ: διευκολύνσεις-εμπόδια
- Προφίλ σχολικής μονάδας: σχολική κουλτούρα /συνήθειες πρακτικές & ρουτίνες αναφορικά με υποστήριξη μαθητών με αναπηρία ή/και ε.ε.α., στο πλαίσιο του θεσμού του ΤΕ

ΖΗΤΟΥΜΕΝΑ

- Κοινότητες Μάθησης & Πρακτικής (ΚΜΠ): ορισμός & ανάλυση βασικών όρων
- Α. Σχολική Κουλτούρα & ΚΜΠ: Μετασχηματισμός ?
- Β. Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ)

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- ΕΚΜΠ και εργαλεία βιώσιμης ανάπτυξής τους
- Πηγές, διαθέσιμοι πόροι

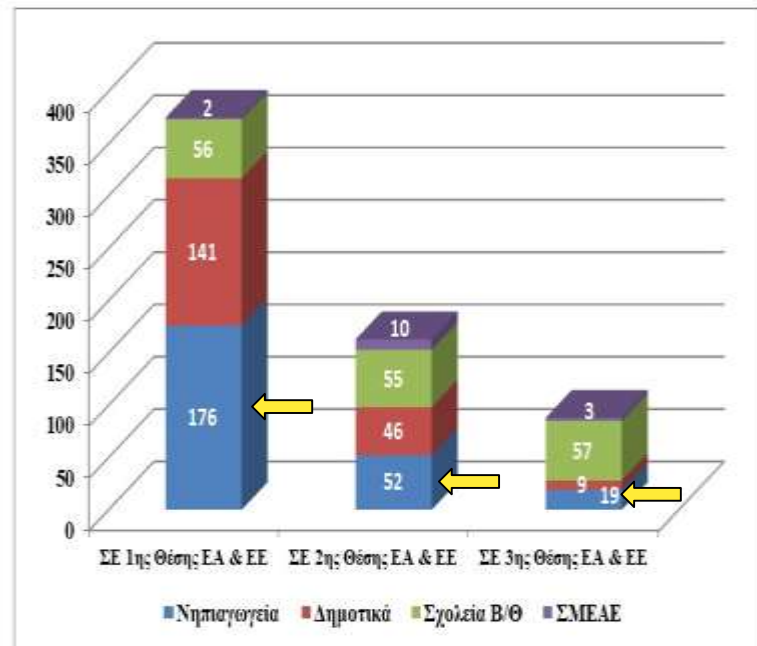
Δομή παρουσίασης

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Νόμος 4823/2021 (ΦΕΚ 36^Α), Άρθρο 10 Έργο του Συμβούλου Εκπαίδευσης και ...σε αναμονή καθηκοντολογίου

- Ειδικά **ως προς την Ενταξιακή Εκπαίδευση**, στους Συμβούλους Εκπαίδευσης Ε.Α. & Ε.Ε. έχει ανατεθεί η **παιδαγωγική ευθύνη ενοτήτων σχολικών μονάδων** Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Υ.Α. Φ.351.1/150/33121/Ε3/27-03-2023· Απόφαση με Α.Π. 13472/04-07-2023 της Περιφερειακής Διεύθυνσης Α/Θ & Β/Θ Εκπ/σης Αττικής).
- Αν και το **έργο των Σ.Ε. Ε.Α. & Ε.Ε., ως προς την Ε.Ε., δεν διευκρινίζεται επαρκώς από τη νομοθεσία, η συνακόλουθη εμπλοκή τους με ζητήματα Ε.Ε. καταλαμβάνει μεγάλο μέρος του συνολικού τους έργου.**

Σχήμα 1. Κατανομή σχολικών μονάδων προσχολικής, δημοτικής, δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και Σ.Μ.Ε.Α.Ε. ανά Θέση Σ.Ε. Ε.Α. & Ε.Ε. στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης Α' Αθήνας

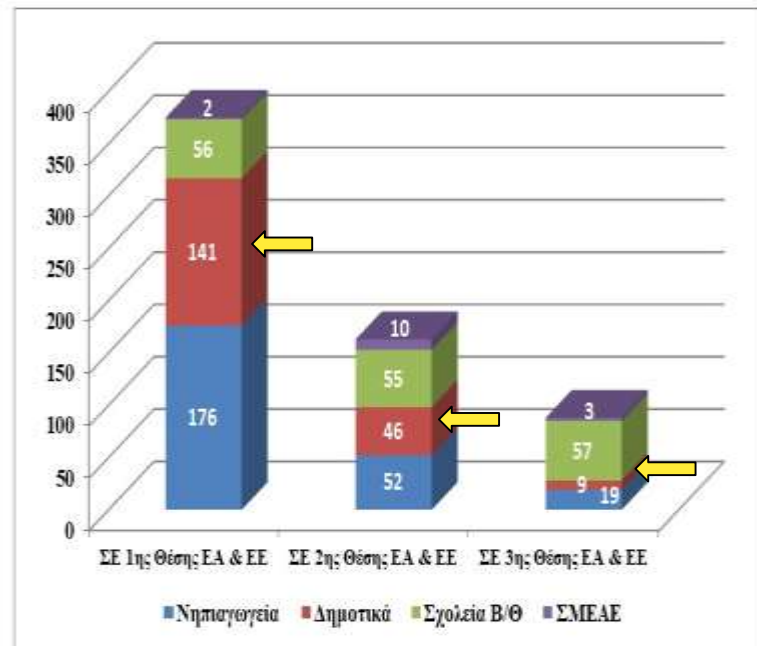
1η Θέση: 176 νηπιαγωγεία Δήμων Αθήνας, Γαλατσίου, Νέας Φιλαδέλφειας-Νέας Χαλκηδόνας

2η Θέση: 52 νηπιαγωγεία Δήμων Βύρωνα, Δάφνης-Υμηττού, Ηλιούπολης, Καισαριανής

3η Θέση: 19 νηπιαγωγεία Δήμου Ζωγράφου

Νόμος 4823/2021 (ΦΕΚ 36Α), Άρθρο 10 Έργο του Συμβούλου Εκπαίδευσης και ...σε αναμονή καθηκοντολογίου

- Ειδικά **ως προς την Ενταξιακή Εκπαίδευση**, στους Συμβούλους Εκπαίδευσης Ε.Α. & Ε.Ε. έχει ανατεθεί η **παιδαγωγική ευθύνη ενοτήτων σχολικών μονάδων** Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Υ.Α. Φ.351.1/150/33121/Ε3/27-03-2023· Απόφαση με Α.Π. 13472/04-07-2023 της Περιφερειακής Διεύθυνσης Α/Θ & Β/Θ Εκπ/σης Αττικής).
- Αν και το **έργο των Σ.Ε. Ε.Α. & Ε.Ε., ως προς την Ε.Ε., δεν διευκρινίζεται επαρκώς από τη νομοθεσία, η συνακόλουθη εμπλοκή τους με ζητήματα Ε.Ε. καταλαμβάνει μεγάλο μέρος του συνολικού τους έργου.**

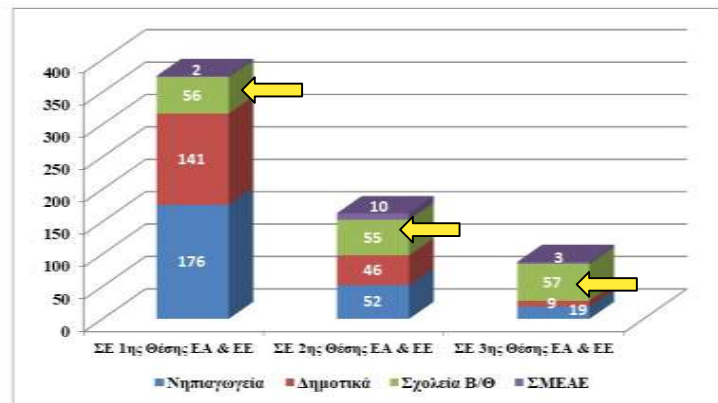
Σχήμα 1. Κατανομή σχολικών μονάδων προσχολικής, δημοτικής, δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και Σ.Μ.Ε.Α.Ε. ανά Θέση Σ.Ε. Ε.Α. & Ε.Ε. στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης Α' Αθήνας

1η Θέση: 141 δημοτικά σχολεία Δήμων Αθήνας, Γαλατσίου, Νέας Φιλαδέλφειας-Νέας Χαλκηδόνας
2η Θέση: 46 δημοτικά σχολεία Δήμων Βύρωνα, Δάφνης-Υμηττού, Ηλιούπολης, Καισαριανής
3η Θέση: 9 δημοτικά σχολεία Δήμου Ζωγράφου

Νόμος 4823/2021 (ΦΕΚ 36^Α), Άρθρο 10

Έργο του Συμβούλου Εκπαίδευσης και ...σε αναμονή καθηκοντολογίου

- Ειδικά ως προς την **Ενταξιακή Εκπαίδευση**, στους Συμβούλους Εκπαίδευσης Ε.Α. & Ε.Ε. έχει ανατεθεί η **παιδαγωγική ευθύνη ενοτήτων σχολικών μονάδων** Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Υ.Α. Φ.351.1/150/33121/Ε3/27-03-2023· Απόφαση με Α.Π. 13472/04-07-2023 της Περιφερειακής Διεύθυνσης Α/Θ & Β/Θ Εκπ/σης Αττικής).
- Αν και το **έργο των Σ.Ε. Ε.Α. & Ε.Ε.**, ως προς την **Ε.Ε.**, δεν διευκρινίζεται επαρκώς από τη νομοθεσία, η **συνακόλουθη εμπλοκή τους με ζητήματα Ε.Ε.** καταλαμβάνει μεγάλο μέρος του συνολικού τους έργου.

Σχήμα 1. Κατανομή σχολικών μονάδων προσχολικής, δημοτικής, δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και Σ.Μ.Ε.Α.Ε. ανά Θέση Σ.Ε. Ε.Α. & Ε.Ε. στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης Α' Αθήνας

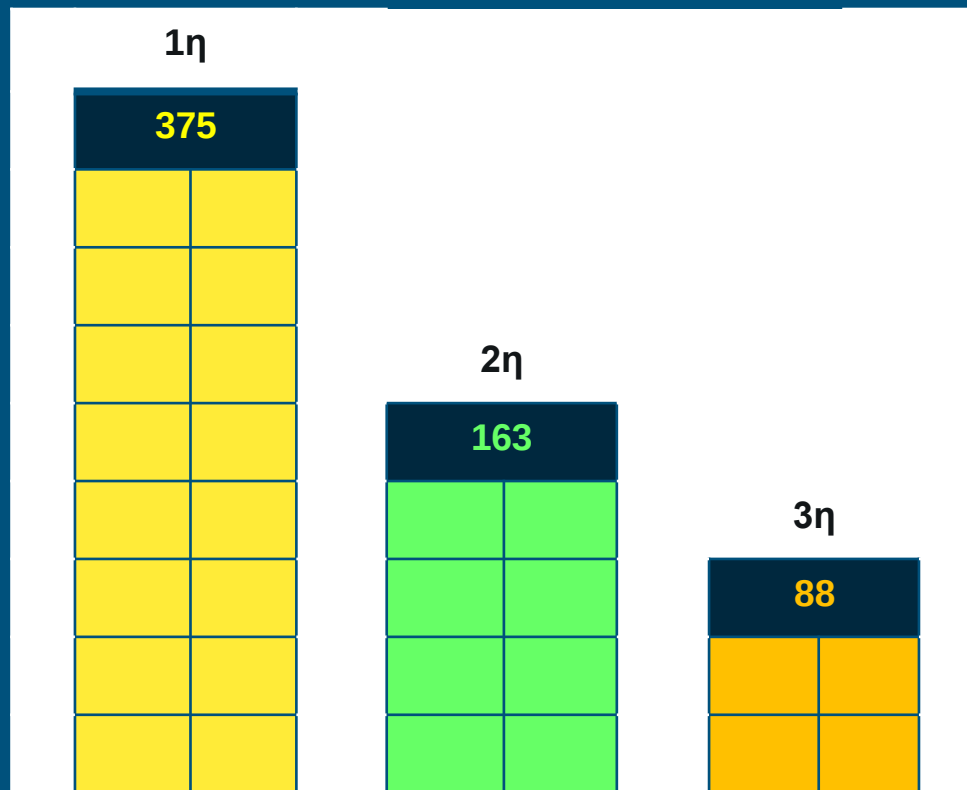
1^η Θέση: Ομάδες σχολείων 1η-5η (Αθήνα, Γαλάτσι, Νέα Φιλαδέλφεια-Νέα Χαλκηδόνα)

2^η Θέση: Ομάδες σχολείων 6η-10η (Αθήνα, Βύρωνα, Δάφνη-Υμηττός, Ηλιούπολη, Καισαριανή)

3^η Θέση: Ομάδες σχολείων 11η-15η (Αθήνα, Ζωγράφου)

- Ειδικά ως προς την **Ενταξιακή Εκπαίδευση**, στους Συμβούλους Εκπαίδευσης Ε.Α. & Ε.Ε. έχει ανατεθεί η **παιδαγωγική ευθύνη ενοτήτων σχολικών μονάδων** Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Υ.Α. Φ.351.1/150/33121/Ε3/27-03-2023· Απόφαση με Α.Π. 13472/04-07-2023 της Περιφερειακής Διεύθυνσης Α/Θ & Β/Θ Εκπ/σης Αττικής).
- Αν και το **έργο των Σ.Ε. Ε.Α. & Ε.Ε., ως προς την Ε.Ε., δεν διευκρινίζεται επαρκώς από τη νομοθεσία, η συνακόλουθη εμπλοκή τους με ζητήματα Ε.Ε. καταλαμβάνει μεγάλο μέρος του συνολικού τους έργου.**

Σύνοψη της κατανομής των σχολικών μονάδων στις 3 θέσεις ΣΕ Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης

Νόμος 4823/2021 (ΦΕΚ 36^A), Άρθρο 10

Έργο του Συμβούλου Εκπαίδευσης και ...σε αναμονή σχετικού καθηκοντολογίου

- Έργο του Συμβούλου Εκπαίδευσης (Σ.Ε.) είναι η υποστήριξη για την **κάλυψη των καθημερινών διδακτικών και εκπαιδευτικών αναγκών**, ... η **ανάληψη πρωτοβουλιών** με σκοπό τη **βελτίωση της διδασκαλίας** σε κάθε μάθημα, τη **διασφάλιση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου** και την ομαλή λειτουργία της σχολικής μονάδας, καθώς και η παρακολούθηση και υποστήριξη της λειτουργίας των δομών υποστήριξης της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο αυτό, ο Σ.Ε. συνεργάζεται με το διδακτικό προσωπικό των σχολικών μονάδων της αρμοδιότητάς του, τους διευθυντές και προϊσταμένους τους και τους **συλλόγους γονέων και κηδεμόνων** για θέματα που αφορούν και αναφέρονται στην αποτελεσματική λειτουργία των σχολικών μονάδων

Διοικητικά/Γενικά Θέματα Ειδικής Αγωγής

<https://blogs.sch.gr/olgimellou/2024/09/10/paroysiaseis-se-epimorfotikes-driseis-tis-se-eidikis-agogis-amp-amp-entaxiakis-ekpaideysis-olgas-imelloy-2024-25/>

ΣΕ Ειδικής Αγωγής & Ενταξιακής Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας

Όλγα Ημέλλου, 1η θέση
Αντωνία Γεωργούλα, 2η θέση
Ασπασία Φραγκούλη, 3η θέση

1. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, 04/10/2024
2. Δημοτική Εκπαίδευση, 21/10/2024
3. Προσχολική Εκπαίδευση, 22/10/2024

1. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, 04/10/2024
2. Δημοτική Εκπαίδευση, 21/10/2024
3. Προσχολική Εκπαίδευση, 22/10/2024

<https://blogs.sch.gr/olgimellou/2024/09/10/paroysiaseis-se-epimorfotikes-draseis-tis-se-eidikis-agogis-amp-amp-entaxiakis-ekpaideysis-olgas-imelloy-2024-25/>

Θέματα Ειδικής Αγωγής & Ενταξιακής Εκπαίδευσης

ΣΕ Ειδικής Αγωγής & Ενταξιακής
Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας

Όλγα Ημέλλου, 1η θέση
Αντωνία Γεωργούλα, 2η θέση
Ασπασία Φραγκούλη, 3η θέση

1. ΣΔΑΑ (CRPD) & ισχύουσα νομοθεσία

- Νόμος 1566/1985 (ΦΕΚ 167^A), «Δομή & λειτουργία της Α/Θ & Β/Θ εκπ/σης & άλλες διατάξεις» & σχετικές τροπολογίες του
- ΥΑ Φ.353.1/324/105657/Δ1/2002* (ΦΕΚ 1340^B), «Καθορισμός των ιδιαίτερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των ... διευθυντών & υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων ...»
- Νόμος 3699/2008* (ΦΕΚ 199^A), «Ειδική Αγωγή & Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες» & σχετικές τροπολογίες του
- ΣΔΑΑ, Νόμος 4074/2012* (ΦΕΚ 88^A, άρθρο 24, 1-5), «Κύρωση της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες» / ΒΣΑ4 - SDG4 (UNESCO, 2016)
- Νόμος 4547/2018 (ΦΕΚ 102^A), «Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης Α/Θ & Β/Θ Εκπ/σης & άλλες διατάξεις» & σχετικές τροπολογίες του
- Νόμος 4823/2021* (ΦΕΚ 136^A), «Αναβάθμιση του σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις» / Έργο Συμβούλων Εκπαίδευσης
- Νόμος 4823/2021* (ΦΕΚ 136^A), «Αναβάθμιση του σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις» / Ορισμός ενταξιακής εκπαίδευσης
- Νόμος 5224/2025* (ΦΕΚ 142^A), Άρθρο 117, «Φοίτηση μαθητών με α/εεα – Αντικατάσταση παρ. 1 & προσθήκη παρ. 7 & 8 στο άρθρο 6 του ν. 3699/2008»

ΣΔΑΑ (CRPD), Νόμος 4074/2012 (ΦΕΚ 88^A, άρθρο 24, 1-5)

[illegible][illegible]

Δικαίωμα στην εκπαίδευση / χωρίς
διακρίσεις / βάσει ‘ίσων’ ευκαιριών /
πρόσβαση σε ενιαία, ποιοτική & ελεύθερη
εκπαίδευση σε ίση βάση με τους άλλους
στις κοινότητες στις οποίες ζουν /
παρέχεται εύλογη προσαρμογή /
παρέχονται αποτελεσματικά
εξατομικευμένα μέτρα υποστήριξης σε
περιβάλλοντα που μεγιστοποιούν την
ακαδημαϊκή & κοινωνική ανάπτυξη /
εκπαίδευση επαγγελματιών σε:
ευαισθητοποίηση για αναπηρία, χρήση
κατάλληλων βελτιωμένων & εναλλακτικών
τρόπων, μέσων & μορφών επικοινωνίας,
εκπαιδευτικών τεχνικών & υλικών

Περιφερειακός Επόπτης Ποιότητας της Εκπαίδευσης & Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (Νόμος 4823/2021, Μέρος Β, άρθρο 6)

4. Ο Περιφερειακός Επόπτης Ποιότητας της Εκπαίδευσης ασκεί ιδίως τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α) **μεριμνά για την εφαρμογή** της **εκπαιδευτικής πολιτικής** για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, της **Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού**, η οποία κυρώθηκε με τον ν. 2101/1992 (Α' 192), και της **Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία**, η οποία κυρώθηκε με τον ν. 4074/2012 (Α' 88), και **καθοδηγεί σχετικά τα όργανα και τις δομές της παρ. 3*** ...

[... * α) Εποπτών Ποιότητας της Εκπαίδευσης, * β) ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. και * γ) Κέντρων Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (Κ.Ε.ΠΕ.Α.).]

ΣΔΑΑ & Ενίσχυση Προσωπικών Παραγόντων (ΠΠ1)

- ❑ Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες στην εκπαίδευση. Με σκοπό την άσκηση του δικαιώματος αυτού, χωρίς διακρίσεις και βάσει των ίσων ευκαιριών, τα Συμβαλλόμενα Κράτη διασφαλίζουν ένα εκπαιδευτικό σύστημα ένταξης, σε όλα τα επίπεδα και δια βίου μάθηση που αποσκοπούν:
- ❑ α. Στην **πλήρη ανάπτυξη** του **ανθρώπινου δυναμικού** και του **αισθήματος αξιοπρέπειας** και **αυτοεκτίμησης** και την **ενίσχυση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων**, των **θεμελιωδών ελευθεριών** και της **ανθρώπινης ποικιλομορφίας***
- ❑ β. Στην **ανάπτυξη**, από τα άτομα με αναπηρίες, της **προσωπικότητάς** τους, των **δεξιοτήτων** και της **δημιουργικότητάς** τους, καθώς επίσης και των **πνευματικών** και **φυσικών ικανοτήτων** τους, στο μέγιστο δυναμικό τους,
- ❑ γ. Στη **δυνατότητα** των ατόμων με αναπηρίες **να συμμετέχουν αποτελεσματικά** σε μια **ελεύθερη κοινωνία**.

Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, 2012, Άρθρο 24

ΣΔΑΑ & Βελτίωση Περιβαλλοντικών Παραγόντων (ΠΠ2)

2. Για την εξασφάλιση του δικαιώματος αυτού, τα Συμβαλλόμενα Κράτη διασφαλίζουν ότι:

- ☐ α. Τα άτομα με αναπηρίες δεν αποκλείονται από το γενικό εκπαιδευτικό σύστημα βάσει της αναπηρίας και ότι τα παιδιά με αναπηρίες δεν αποκλείονται από την ελεύθερη και υποχρεωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση ή από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, βάσει της αναπηρίας,
- ☐ β. Τα άτομα με αναπηρίες μπορούν να έχουν **πρόσβαση** σε μια ενιαία, ποιοτική και ελεύθερη πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε ίση βάση με τους άλλους, στις κοινότητες στις οποίες ζουν,
- ☐ γ. Παρέχεται **εύλογη προσαρμογή** για τις απαιτήσεις του ατόμου,
- ☐ δ. Τα άτομα με αναπηρίες λαμβάνουν την **υποστήριξη που απαιτείται**, μέσα στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα, προκειμένου **να διευκολυνθεί** η αποτελεσματική εκπαίδευσή τους,
- ☐ ε. Παρέχονται **αποτελεσματικά εξατομικευμένα μέτρα υποστήριξης**, σε **περιβάλλοντα που μεγιστοποιούν την ακαδημαϊκή και κοινωνική ανάπτυξη**, σύμφωνα με το στόχο της **πλήρους ενσωμάτωσης**.

Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, 2012, Άρθρο 24

Σύμβαση για Δικαιώματα Ατόμων με Αναπηρίες & Μοντέλα Αναπηρίας

Ιατρικό Μοντέλο vs Κοινωνικό Μοντέλο

Unesco (2005). Guidelines for inclusion: Ensuring access to education for all

vs Βιο-Ψυχο-Κοινωνικό Μοντέλο

Εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή/και ε.ε.α.
Μοντέλα παροχής υπηρεσιών ειδικής εκπαίδευσης
Το βιο-ψυχο-κοινωνικό μοντέλο: τρόποι παρέμβασης

Το συνεχές της αναπηρίας/λειτουργικότητας

$$\begin{aligned}
 & \text{ΚΥ: κατάσταση υγείας} \\
 & + \\
 & \text{ΠΠ1: προσωπικοί παράγοντες (κινητοποίηση, αυτοεκτίμηση, κλπ)} \\
 & + \\
 & \text{ΠΠ2: περιβαλλοντικοί παράγοντες (εμπόδια, διευκολύνσεις)} \\
 & = \\
 & \text{ΕΛ= Επίπεδο λειτουργικότητας} \\
 & \text{ΚΥ} + \text{ΠΠ1} + \text{ΠΠ2} = \text{ΕΛ}^* \\
 & \quad \quad \quad *(\text{λειτουργικότητα} \neq \text{ικανότητα})
 \end{aligned}$$

ενίσχυση

βελτίωση

βελτίωση

ΑΛΛΑΓΗ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

(International Classification of Functionality, Disability & Health (ICF, 2001))

Μαθητές με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ορισμοί)

1. Μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θεωρούνται όσοι για ολόκληρη ή ορισμένη περίοδο της σχολικής τους ζωής εμφανίζουν σημαντικές δυσκολίες μάθησης εξαιτίας αισθητηριακών, νοητικών, γνωστικών, αναπτυξιακών προβλημάτων, ψυχικών και νευροψυχικών διαταραχών οι οποίες, σύμφωνα με τη διεπιστημονική αξιολόγηση, επηρεάζουν τη διαδικασία της σχολικής προσαρμογής και μάθησης. Στους μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες συγκαταλέγονται ιδίως όσοι παρουσιάζουν νοητική αναπηρία, αισθητηριακές αναπηρίες όρασης (τυφλοί, αμβλύωπες με χαμηλή όραση), αισθητηριακές αναπηρίες ακοής (κωφοί, βαρήκοοι), κινητικές αναπηρίες, χρόνια μη ιάσιμα νοσήματα, διαταραχές ομιλίας-λόγου, ειδικές μαθησιακές δυσκολίες όπως δυσλεξία, δυσγραφία, δυσαριθμησία, δυσαναγνωσία, δυσορθογραφία, σύνδρομο ελλειμματικής προσοχής με ή χωρίς υπερκινητικότητα, διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές (φάσμα αυτισμού), ψυχικές διαταραχές και πολλαπλές αναπηρίες. Στην κατηγορία μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες δεν εμπίπτουν οι μαθητές με χαμηλή σχολική επίδοση που συνδέεται αιτιωδώς με εξωγενείς παράγοντες, όπως γλωσσικές ή πολιτισμικές ιδιαιτερότητες.
2. Οι μαθητές με σύνθετες γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες, παραβατική συμπεριφορά λόγω κακοποίησης, γονεϊκής παραμέλησης και εγκατάλειψης ή λόγω ενδοοικογενειακής βίας, ανήκουν στα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
3. Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είναι και οι μαθητές που έχουν μία ή περισσότερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα ανεπτυγμένα σε βαθμό που υπερβαίνει κατά πολύ τα προσδοκώμενα για την ηλικιακή τους ομάδα

Νόμος 5224/05-08-2025, ΦΕΚ 142^Α, Άρθρο 117

Φοίτηση μαθητών με α/εα- Αντικατάσταση παρ. 1 και προσθήκη παρ. 7 και 8 στο άρθρο 6 του ν. 3699/2008

1. Οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορούν να φοιτούν:

- α) Σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου, εφόσον πρόκειται για μαθητές με ήπιες μαθησιακές δυσκολίες, υποστηριζόμενοι από τον **εκπαιδευτικό της τάξης**, ο οποίος συνεργάζεται κατά περίπτωση με, αα) τους Συμβούλους Εκπαίδευσης (γενικής και ειδικής αγωγής και ενταξιακής εκπαίδευσης και ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού), αβ) το Κέντρο Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.ΔΑ.Σ.Υ), αγ) την Επιτροπή Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.), αδ) τον εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης εφόσον υπηρετεί στο σχολείο τους καθώς και αε) την οικογένεια του μαθητή.
- β) Σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου υποστηριζόμενοι με παράλληλη στήριξη-συνεκπαίδευση, από **εκπαιδευτικό Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Ε.Α.Ε.)**, όταν αυτό επιβάλλεται από το είδος και τον βαθμό των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και προτείνεται στην **αξιολογική έκθεση του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.** Η παράλληλη στήριξη - συνεκπαίδευση παρέχεται σε μαθητές που μπορούν με κατάλληλη υποστήριξη, σχεδιασμό και υλοποίηση Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης, να παρακολουθήσουν το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα της τάξης φοίτησής τους και στοχεύει στη σταδιακή αυτονόμησή τους.

1. Οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορούν να φοιτούν:

- γ) Σε ειδικώς οργανωμένα και καταλλήλως στελεχωμένα Τμήματα Ένταξης (Τ.Ε.), τα οποία λειτουργούν στις σχολικές μονάδες γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης.

-Σκοπός των Τ.Ε. είναι η πλήρης ένταξη των μαθητών με α/εα στο σχολικό περιβάλλον μέσα από ειδικές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις. Ο εκπαιδευτικός του Τ.Ε. υποστηρίζει τους μαθητές εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων, με στόχο τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων και των διδακτικών πρακτικών, καθώς και την κατάλληλη προσαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού και του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος.

-Η υποστήριξη σε ιδιαίτερο χώρο υλοποιείται εφόσον το επιβάλλουν οι ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, με απώτερο στόχο τη δυνατότητα μελλοντικής υποστήριξης αυτών εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους.

3790

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Τεύχος Α' 142/05.08.2025

(β) η περ. ε της παρ. 6 του άρθρου 41Γ του ν. 2725/1999 (Α' 121), περί κάρτας φιλάθλου.

2. Από τη δημοσίευση της κοινής υπουργικής απόφασης της παρ. 5 του άρθρου 41 του ν. 2725/1999, περί του ενιαίου κανονισμού ασφαλείας, προστασίας και υπηρεσιών υδρόπλοιας και αεροπλοιας, καταργείται η παρ. 19 του άρθρου 41Δ του ν. 2725/1999, περί του χαρακτηρισμού αγώνων ως υψηλού κινδύνου με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αθλητισμού.

ΜΕΡΟΣ Ε'
ΡΥΘΜΙΣΗ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ,
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Άρθρο 117
Φοίτηση μαθητών με αναπηρία ή ειδικές
εκπαιδευτικές ανάγκες - Αντικατάσταση παρ. 1
και προσθήκη παρ. 7 και 8 στο άρθρο 6 του
ν. 3699/2008

1. Η παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 3699/2008 (Α' 199), περί φοίτησης μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Οι μαθητές με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορούν να φοιτούν:

α) Σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου, εφόσον πρόκειται για μαθητές με ήπιες μαθησιακές δυσκολίες, υποστηριζόμενοι από τον εκπαιδευτικό της τάξης, ο οποίος συνεννοείται κατά περίπτωση με, αα) τους Συμβούλους Εκπαίδευσης (γενικής και ειδικής αγωγής και ενταξιακής εκπαίδευσης και ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού), αβ) το Κέντρο Διεισθημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.), αγ) την Επτροπή Διεισθημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.), αδ) τον εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης εφόσον υπηρετεί στο σχολείο τους καθώς και σε) την οικογένεια του μαθητή.

β) Σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου υποστηριζόμενοι με παράλληλη στήριξη-συνεκπαίδευση από εκπαιδευτικό Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Ε.Α.Ε.), όταν αυτό επιβάλλεται από το είδος και τον βαθμό των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και προτείνεται στην αξιολογική έκθεση του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Η παράλληλη στήριξη - συνεκπαίδευση παρέχεται σε μαθητές που μπορούν με κατάλληλη υποστήριξη, σχεδιασμό και υλοποίηση Ε.Α.Ε. και εκπαιδευτικού Προγράμματος Εκπαίδευσης, να παρακολουθήσουν το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα της τάξης φοίτησής τους και στοχεύει στη σταδιακή αυτονομία τους.

Η παράλληλη στήριξη - συνεκπαίδευση δύναται να παρέχεται και σε μαθητές με σοβαρότερες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αν στην περιοχή τους δεν υπάρχει άλλο κατάλληλο πλαίσιο Ε.Α.Ε. (ειδικό σχολείο), ύστερα από σχετική εισήγηση του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Σε μαθητές με προ-

βλήματα όρασης ή ακοής, η παράλληλη στήριξη από εκπαιδευτικό Ε.Α.Ε. δύναται να παρέχεται σε μόνιμη βάση ύστερα από σχετική εισήγηση του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.

Οι αιτήσεις για παράλληλη στήριξη - συνεκπαίδευση υποβάλλονται στη διεύθυνση του σχολείου από τον γονέα ή κηδεμόνα του μαθητή και μέσα της οικιακής διεύθυνσης εκπαίδευσης διαβιβάζονται στη Διεύθυνση Ε.Α.Ε. του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού για έγκριση. Οι αιτήσεις παράλληλης στήριξης - συνεκπαίδευσης υποβάλλονται από την ημερομηνία εγγραφής στο σχολείο μέχρι την 20ή Οκτωβρίου κάθε σχολικού έτους.

Σε τμήμα σχολείου με περισσότερες από μία (1) εγκρίσεις παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης, ο εκπαιδευτικός Ε.Α.Ε. υποστηρίζει το σύνολο των μαθητών με σχετική εγκριτική απόφαση. Αν σε τμήμα σχολείου φοιτούν μαθητές με σοβαρότερες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ύστερα από πρόταση της Ε.Α.Υ. και σε σχολικές μονάδες στις οποίες δεν έχει συσταθεί Ε.Α.Υ. ύστερα από πρόταση του συλλόγου διδασκόντων και θετικές εισηγήσεις του Συμβούλου Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης και του οικείου ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., δύναται να τοποθετηθούν έως και δύο (2) εκπαιδευτικοί Ε.Α.Ε. στο ίδιο τμήμα.

γ) Σε ειδικές οργανωμένα και καταλληλώς στελεχούμενα Τμήματα Ενταξης (Τ.Ε.), τα οποία λειτουργούν στις σχολικές μονάδες γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Σκοπός των Τ.Ε. είναι η πλήρης ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρία στο σχολικό περιβάλλον μέσα από ειδικές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις. Ο εκπαιδευτικός του Τ.Ε. υποστηρίζει τους μαθητές εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων, με στόχο τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων και των διδακτικών πρακτικών, καθώς και την κατάλληλη προσαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού και του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Η υποστήριξη σε ιδιαίτερο χώρο υλοποιείται εφόσον το επιβάλλουν οι ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, με ανώτερο στόχο τη δυνατότητα μελλοντικής υποστήριξης αυτών εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους.

Στα Τ.Ε. των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης οι μαθητές υποστηρίζονται από εκπαιδευτικούς των κλάδων ΠΕ61 ή ΠΕ60 με εξειδίκευση στην Ε.Α.Ε. για τα νηπιαγωγεία και από εκπαιδευτικούς των κλάδων ΠΕ71 ή ΠΕ70 με εξειδίκευση στην Ε.Α.Ε. για τα δημοτικά σχολεία.

Στα Τ.Ε. των νηπιαγωγείων που φοιτούν έως εξήντα (60) μαθητές τοποθετείται ένας (1) εκπαιδευτικός. Στα Τ.Ε. των νηπιαγωγείων στα οποία φοιτούν περισσότεροι από εξήντα (60) μαθητές, εκ των οποίων τουλάχιστον 45 (6) με Αξιολογική Έκθεση ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. ότι εμπίπτουν στην κατηγορία των μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τοποθετούνται δύο (2) εκπαιδευτικοί.

Στα Τ.Ε. των δημοτικών σχολείων στα οποία φοιτούν έως διακόσιοι (200) μαθητές, τοποθετείται ένας (1) εκπαιδευτικός. Στα Τ.Ε. των δημοτικών σχολείων, στα οποία φοιτούν περισσότεροι από διακόσιοι (200) μαθητές, εκ των οποίων τουλάχιστον δώδεκα (12) με Αξιολογική

Σκοπός ΤΕ

Εκπ/κοί ΤΕ
Προσχολικής
Εκπ/σης

Εκπ/κοί ΤΕ
Δημοτικής Εκπ/σης

Αντικατάσταση
παρ. 1 στο άρθρο
6 του ν.
3699/2008

Εκπ/κοί ΤΕ
Δευτεροβάθμιας
Εκπ/σης (Γυμνάσια,
ΓΕΛ, ΕΠΑΛ)

Τεύχος Α' 142/05.08.2025

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

3791

Έκθεση ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. ότι εμπίπτουν στην κατηγορία των μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τοποθετούνται δύο (2) εκπαιδευτικοί.

Στα Τ.Ε. των σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι μαθητές υποστηρίζονται από εκπαιδευτικούς των κλάδων ΠΕ02, ΠΕ03 και ΠΕ04 με εξειδίκευση στην Ε.Α.Ε. και στα ΕΠΑ.Λ. δύνανται να υποστηρίζονται και από εκπαιδευτικούς των κλάδων ΠΕ80 έως και ΠΕ90 με εξειδίκευση στην Ε.Α.Ε., ανάλογα των/τους Τομείς/Τομείς που λειτουργεί/λειτουργούν.

Στα Τ.Ε. των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στις οποίες φοιτούν έως διακόσια πενήντα (250) μαθητές, τοποθετούνται ένας (1) εκπαιδευτικός κλάδου ΠΕ02 και ένας εκπαιδευτικός κλάδου ΠΕ03. Στα Τ.Ε. των σχολικών μονάδων, στις οποίες φοιτούν περισσότεροι από διακόσια πενήντα (250) μαθητές, εκ των οποίων τουλάχιστον δεκαπέντε (15) με Αξιολογική Έκθεση ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. ότι εμπίπτουν στην κατηγορία των μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τοποθετούνται ένας (1) εκπαιδευτικός κλάδου ΠΕ02, ένας (1) εκπαιδευτικός κλάδου ΠΕ03 και ένας (1) εκπαιδευτικός κλάδου ΠΕ04. Για τους εκπαιδευτικούς του κλάδου ΠΕ04 η τοποθέτηση, σε επίπεδο Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, γίνεται σε ποσοστό σαράντα δύο τοις εκατό (42%) για την ειδικότητα ΠΕ04.01, είκοσι τοις εκατό (20%) για κάθε μία από τις ειδικότητες ΠΕ04.02 και ΠΕ04.04 και δεκαοκτώ τοις εκατό (18%) για την ειδικότητα ΠΕ04.05.

Στα Τ.Ε. των ΕΠΑ.Λ., δύνανται να τοποθετείται εκπαιδευτικός κλάδου ΠΕ80 έως ΠΕ90 με εξειδίκευση στην Ε.Α.Ε., με εισήγηση του διευθυντή της σχολικής μονάδας και πρόταση της Ε.Δ.Υ. και σε σχολικές μονάδες στις οποίες δεν έχει συσταθεί Ε.Δ.Υ., με πρόταση του συλλόγου διδασκόντων, συμφωνημένη γνησίως του διευθυντή εκπαίδευσης και έγκριση του περιφερειακού διευθυντή εκπαίδευσης. Η ανωτέρω εισήγηση συντάσσεται από τους τομείς στους οποίους φοιτούν μαθητές με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που φοιτούν στη σχολική μονάδα.

Ο αριθμός των θέσεων κατά κλάδο και ειδικότητα που προκύπτει σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια, ισοδυναμεί με αριθμό οργανικών θέσεων. Στα Τ.Ε. για μαθητές με προβλήματα όρασης ή ακοής μπορεί να τοποθετούνται επιπλέον και εκπαιδευτικοί άλλων κλάδων, οι οποίοι διαθέτουν πιστοποιημένη γνώση της γραφής Braille ή επάρκεια στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα (Ε.Ν.Γ.), αντίστοιχα.

Τα Τ.Ε. λειτουργούν με δύο (2) διαφορετικούς τύπους προγραμμάτων:

γ) Κοινό και εξειδικευμένο πρόγραμμα, που καθορίζεται με πρόταση του οικείου ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. για τους μαθητές με ηπιότερης μορφής ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Στα Τ.Ε. μπορούν να υποστηρίζονται και μαθητές με μόνιμη ή προσωρινή απώλεια της Ε.Δ.Υ. ή του συλλόγου διδασκόντων, η οποία υποβάλλεται μετά από γνώμη του Συμβούλου Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης, ο οποίος έχει την παιδαγωγική ευθύνη της σχολικής μονάδας για την ενταξιακή εκπαίδευση ή, εάν δεν υφίσταται, του Συμβούλου Εκπαίδευσης που έχει την παιδαγωγική ευθύνη της σχολικής μονάδας και μέχρι την έκδοση της αξιολογικής έκθεσης από το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., με τη συναίνεση των

γονέων ή κηδεμόνων. Σε περιπτώσεις συστεγαζόμενων σχολικών μονάδων, τα Τ.Ε. δύνανται να συνενώνονται μέχρι του μέγιστου αριθμού δώδεκα (12) μαθητών ανά Τ.Ε. γβ) Εξειδικευμένο ομαδικό ή εξατομικευμένο πρόγραμμα διευρυνμένου ωραρίου, που καθορίζεται με πρόταση του οικείου ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. για τους μαθητές με σοβαρότερης μορφής ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οι οποίες δεν καλύπτονται από αντίστοιχες με το είδος και τον βαθμό αυτοτελείς σχολικές μονάδες. Το εξειδικευμένο πρόγραμμα μπορεί να είναι ανεξάρτητο από το κοινό, σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών. Στις περιπτώσεις αυτές η συνδιασκαλία γίνεται σύμφωνα με τις προτάσεις του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. ή της Ε.Δ.Υ.

Στα τμήματα που φοιτούν μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, και στα οποία έχει συμπληρωθεί ο μέγιστος αριθμός μαθητών, ο αριθμός αυτός μειώνεται σε αναλογία, για κάθε μαθητή με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, κατά τρεις (3) μαθητές λιγότερους και οι μαθητές κατανέμονται εξίσου στα τμήματα της ίδιας τάξης κατόπιν απόφασης του συλλόγου διδασκόντων της σχολικής μονάδας και έγκρισης του αρμόδιου Συμβούλου Εκπαίδευσης.

Οι μαθητές με Αξιολογική Έκθεση ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. που εμπίπτουν στην κατηγορία των μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οι οποίοι φοιτούν σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, μπορεί να κατανέμονται σε τμήματα της ίδιας τάξης της οικείας σχολικής μονάδας, ως εξής:

ii) Ο αριθμός των μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, που προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 3 και στην παρ. 2 του άρθρου 3, εκτός των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών, όπως δυσλεξία, δυσγραφία, δυσαριθμησία, δυσαναγνισία, δυσορθογραφία, δεν μπορεί να είναι ανώτερος του ενός (1) ανά τμήμα. Αν ύστερα από την κατανομή των μαθητών σε τμήματα της ίδιας τάξης προκύπτει ότι ο αριθμός των μαθητών του προηγούμενου εδαφίου είναι ανώτερος του ενός (1), ο αριθμός των μαθητών του τμήματος μπορεί να μειώνεται και να υπολείπεται συνολικά κατά τρεις (3) μαθητές από τον μέγιστο προβλεπόμενο από τις ισχύουσες διατάξεις αριθμό μαθητών ανά τμήμα, εφόσον στο σχολείο δεν λειτουργεί Τμήμα Ενταξης ή δεν παρέχεται υποστήριξη από εκπαιδευτικό παράλληλης στήριξης - συνεκπαιδευμένο τμήμα.

iii) Ο αριθμός των μαθητών με διαγνωσμένες ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, όπως δυσλεξία, δυσγραφία, δυσαριθμησία, δυσαναγνισία, δυσορθογραφία, δεν μπορεί να είναι ανώτερος των τεσσάρων (4) ανά τμήμα. Αν ύστερα από την κατανομή των μαθητών σε τμήματα της ίδιας τάξης προκύπτει ότι ο αριθμός των μαθητών του προηγούμενου εδαφίου είναι ανώτερος των τεσσάρων (4), ο αριθμός των μαθητών του τμήματος μπορεί να μειώνεται και να υπολείπεται συνολικά κατά τρεις (3) μαθητές από τον μέγιστο προβλεπόμενο από τις ισχύουσες διατάξεις αριθμό μαθητών ανά τμήμα, εφόσον στο σχολείο δεν λειτουργεί Τμήμα Ενταξης ή δεν παρέχεται υποστήριξη από εκπαιδευτικό Παράλληλης Στήριξης - Συνεκπαιδευσης στο συγκεκριμένο τμήμα.

Η κατά τα προηγούμενα εδάφια μείωση πραγματοποιεί-

Μείωση
αριθμού
μαθητών
τμημάτων
λόγω φοίτησης
μαθητών με
α/εαα: (i) & (ii)

Τρόποι λειτουργίας
ΤΕ: (α) & (β)

είται με απόφαση του οικείου Περιφερειακού Διευθυντή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ύστερα από εισήγηση του αρμόδιου Διευθυντή Εκπαίδευσης. Ο Διευθυντής Εκπαίδευσης κατά τη διατύπωση της εισήγησης λαμβάνει υπόψη σχετική απόφαση του συλλόγου διδασκόντων και γνώμη του Συμβούλου Εκπαίδευσης Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης και του αρμόδιου Συμβούλου Παιδαγωγικής Ευθύνης.»

2. Στο άρθρο 6 του ν. 3699/2008, περί φοίτησης μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, προστίθενται παρ. 7 και 8 ως εξής:

«7. Σε σχολικές μονάδες όπου λειτουργεί ολοήμερο πρόγραμμα, με απιολογημένη πρόταση του συλλόγου διδασκόντων και της Επιτροπής Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.), εφόσον έχει συσταθεί, καθώς και έγκριση του Διευθυντή της οικείας Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί Ε.Α.Ε., δύνανται να υποστηρίζουν τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και κατά τη διάρκεια του Ολοήμερου Προγράμματος του σχολείου.

8. Οι εκπαιδευτικοί που τοποθετούνται σε τμήματα ένταξης ή παράλληλης στήριξης - συνεκπαίδευσης για την υποστήριξη μαθητών με προβλήματα όρασης ή ακοής διαθέτουν πιστοποιημένη γνώση της γραφής Braille ή επάρκεια στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα (Ε.Ν.Γ.) αντίστοιχα, και δύνανται να υποστηρίζουν τους μαθητές με προβλήματα όρασης ή ακοής καθ' όλη τη διάρκεια του διδακτικού τους ωραρίου.»

Προσθήκη παρ. 7
& 8 στο άρθρο 6
του ν.
3699/2008

Παρ. 7: Υποστήριξη
μαθητών/τριών με α/εα
από εκπαιδευτικό ΕΑΕ στο
ολοήμερο πρόγραμμα

Παρ. 8: Μαθητές/τριες με
προβλήματα όρασης ή
ακοής και εκπαιδευτικοί
ΕΑΕ με πιστοποιημένη
γνώση Braille ή ΕΝΓ

Βιώσιμος Στόχος Ανάπτυξης 4 (SDG4) (UNESCO, 2016)

4. “Ensure **inclusive** and **equitable** **quality** education and promote **lifelong learning opportunities for all**”

4.5 “By 2030, eliminate gender disparities in education and ensure **equal access** to all levels of education and vocational training **for the vulnerable**, including **persons with disabilities**, indigenous peoples and children in vulnerable situations”.

4.7 “By 2030, ensure that **all learners** acquire the **knowledge** and **skills** needed to promote **sustainable development**, including, among others, through education for sustainable development and sustainable lifestyles, human rights, gender equality, promotion of a culture of peace and non-violence, global citizenship and appreciation of cultural diversity and of culture’s contribution to sustainable development” (UNESCO, 2016: 20-21).

4. “Να διασφαλίσει **ενταξιακή/συμπεριληπτική** και **ισότιμη/δίκαιη** **ποιοτική** εκπαίδευση και να προάγει **διά βίου μαθησιακές ευκαιρίες για όλους**”

4.5 “Εως το 2030, να εξαλείψει τις διακρίσεις με βάση το φύλο στην εκπαίδευση και να διασφαλίσει την **ισότιμη πρόσβαση**, σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, **για τους ευάλωτους**, συμπεριλαμβανομένων των **ατόμων με αναπηρίες**, των αυτόχθονων πληθυσμών και των παιδιών που βρίσκονται σε ευάλωτες καταστάσεις”.

4.7 “Εως το 2030, να διασφαλίσει ότι **όλοι** οι μαθητές θα αποκτήσουν τη **γνώση** και θα καλλιεργήσουν τις **δεξιότητες** που χρειάζονται **για να προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη**, μέσω, μεταξύ άλλων, της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τον βιώσιμο τρόπο ζωής, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων, της προαγωγής της κουλτούρας της ειρήνης και της μη-βίας, της ταυτότητας του παγκόσμιου πολίτη, καθώς και μέσω της αναγνώρισης της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και της συμβολής του πολιτισμού στη βιώσιμη ανάπτυξη” (UNESCO, 2016: 20-21).

Education
2030

Incheon Declaration
and
Framework for Action

for the implementation of
Sustainable Development Goal 4

Ensure inclusive and equitable
quality education and promote lifelong
learning opportunities for all

Νόμος 4823/2021 (ΦΕΚ 36^A) – Άρθρο 4, παρ. 10

Ενταξιακή εκπαίδευση: η εκπαιδευτική προσέγγιση, η οποία συνεκτιμά τις ανάγκες της ετερογένειας του μαθητικού πληθυσμού και **αποσκοπεί στην άρση των φραγμών στη μάθηση** και στη διασφάλιση **ισότιμης πρόσβασης** στο εκπαιδευτικό σύστημα όλων των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Σημαντικοί όροι - Λειτουργικοί Ορισμοί

1. αναπηρία - βλάβη
2. ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ε.ε.α.)
3. ενταξιακή εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή/και ε.ε.α.
4. ισότιμη εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή/και ε.ε.α.

Λειτουργικοί ορισμοί

1. Ως «αναπηρία» ονομάζουμε έναν περιορισμό στις λειτουργίες ενός ατόμου, ο οποίος είναι αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης ατομικών του χαρακτηριστικών (π.χ. μιας σωματικής βλάβης, όπως η κώφωση) και περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών του (π.χ. της ύπαρξης ή μη εναλλακτικών συστημάτων επικοινωνίας).
2. Ως «ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ε.ε.α.)» ορίζουμε περιορισμένες λειτουργίες σε εκπαιδευτικά πλαίσια, οι οποίες είναι αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης συγκεκριμένων ατομικών χαρακτηριστικών ενός/μίας μαθητή/τριας (π.χ. τρόπος κωδικοποίησης/αποκωδικοποίησης γραπτού λόγου) και της σχεδίασης του περιβάλλοντος μάθησής του/της στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο (π.χ. πρόβλεψη ή μη για εναλλακτικούς τρόπους πρόσληψης/επεξεργασίας/έκφρασης πληροφοριών).
3. Ως «ενταξιακή εκπαίδευση» ορίζουμε την εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρία ή/και ε.ε.α., η οποία λαμβάνει χώρα αποκλειστικά σε σχολικά πλαίσια γενικής εκπαίδευσης.
4. Ως «ισότιμη εκπαίδευση» ορίζουμε την κατάλληλα σχεδιασμένη εκπαίδευση, η οποία λαμβάνει χώρα σε σχολικά πλαίσια γενικής ή/και ειδικής εκπαίδευσης, ανάλογα με καταλληλότητα τους για κάθε μαθητή/τρια.

Ημέλλου, Όλγα (2022). Η Φιλοσοφία Εκπαίδευσης της Lorella Terzi για τα άτομα με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ο SDG4: Προς μια δίκαιη εκπαίδευση με όρους ικανοτήτων βασισμένη στο έργο του Amartya Sen. 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο Φιλοσοφίας της Επιστήμης, Τμήμα ΙΦΕ, ΕΚΠΑ, 1-3 Δεκεμβρίου. <https://www.academia.edu/93187285>

Θέματα *Ειδικής Αγωγής & Ενταξιακής Εκπαίδευσης*

Οργάνωση & λειτουργία Τμημάτων Ένταξης

<https://blogs.sch.gr/olgimellou/2024/09/10/paroysiaseis-se-epimorfotikes-draseis-tis-se-eidikis-agogis-amp-amp-entaxiakis-ekpaideysis-olgas-imelloy-2024-25/>

*Αντωνία Γεωργούλα, ΣΕ 2ης Θέσης Ειδικής
Αγωγής & Ενταξιακής Εκπαίδευσης*

Ποιος ο σκοπός του Τ.Ε.;

(άρθρο 82 παρ.5 εδαφ.α του Ν.4368/2016, ΦΕΚ -21 Α/21-2-16)

«η πλήρης ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρία στο σχολικό περιβάλλον μέσα από ειδικές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις»

Προϋποθέσεις ίδρυσης Τμημάτων Ένταξης;

Η ίδρυση Τ.Ε. γίνεται κατόπιν πρόσκλησης ΥΠΑΙΘΑ.
(Ν.3699/2008 - ΦΕΚ 199/τ.Β' /2-10-2008, άρθρο 6 1 γ.α)

«Για την ίδρυση Τ.Ε. απαραίτητη προϋπόθεση είναι να υπάρχουν κατ' ελάχιστον τρεις μαθητές και σχετική πρόταση από διαγνωστική υπηρεσία (γνωμάτευση ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.). Σε περιπτώσεις συστεγαζόμενων ή γειτονικών σχολικών μονάδων, τα Τ.Ε. συνενώνονται μέχρι του μέγιστου αριθμού δώδεκα (12) μαθητών ανά Τ.Ε.».

**Ποιοι μαθητές υποστηρίζονται; Ποιος φορέας
εισηγείται;**

(Ν. 3699/2008, άρθρο 6, παρ. 1, περ.γ)

1.Οι μαθητές με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορούν να φοιτούν:
γ)Σε ειδικά οργανωμένα ή σε στελεχωμένα Τμήματα Ένταξης (ΤΕ) που λειτουργούν στα σχολεία γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης»

Αντικαταστάθηκε, δεξ ν.
5224/2025, άρθρο 117

(παρ.5 αρθ.11 Ν.4823/2021)

5. Τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. έχουν την αποκλειστική αρμοδιότητα εισήγησης για την κατάταξη, εγγραφή, μετεγγραφή και φοίτηση στην κατάλληλη σχολική μονάδα των μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και για το κατάλληλο πλαίσιο εξατομικευμένης υποστήριξης, ήτοι παράλληλη στήριξη ή φοίτηση σε τμήμα ένταξης σε σχολική μονάδα της γενικής εκπαίδευσης.

Ποιοι μαθητές ΔΕΝ υποστηρίζονται;

(Ν. 3699/2008, άρθρο 3, παρ. 1 εδαφ. 2)

«Στην κατηγορία μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες **δεν εμπίπτουν** οι μαθητές με χαμηλή σχολική επίδοση που συνδέεται αιτιωδώς με εξωγενείς παράγοντες, όπως **γλωσσικές ή πολιτισμικές ιδιαιτερότητες**».

Χώρος και Τρόπος υλοποίησης

(Άρθρο 82 παρ.5 εδαφ.β του Ν.4368/2016, ΦΕΚ -21 Α/21-2-16)

«Ο εκπαιδευτικός του ΤΕ υποστηρίζει τους μαθητές εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων, με στόχο τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων και των διδακτικών πρακτικών, καθώς και την κατάλληλη προσαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού και του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος.

Η υποστήριξη σε ιδιαίτερο χώρο υλοποιείται εφόσον το επιβάλλουν οι ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, με απώτερο στόχο τη δυνατότητα μελλοντικής υποστήριξης αυτών εντός του περιβάλλοντος της τάξης τους».

Υποστήριξη μαθητών Τ.Ε. εκτός τάξης

Εγκύκλιος 138415/Δ3/4-12-2023 «Θεσμοί Ενταξιακής Εκπαίδευσης»
«Η υποστήριξη του μαθητή εκτός της τάξης γίνεται με «κοινό και εξειδικευμένο πρόγραμμα» : ατομικά ή με συμμετοχή σε μικροομάδα, για τόσο χρονικό διάστημα, όσο είναι απαραίτητο.
Δεν προβλέπεται από τη νομοθεσία (και επομένως δεν επιτρέπεται) η δημιουργία ενός ξεχωριστού τμήματος με συγκεκριμένο αριθμό μαθητών οι οποίοι αποκόπτονται σε μόνιμη βάση από το τμήμα φοίτησής τους για να «φοιτούν» για ένα ή περισσότερα μαθήματα αποκλειστικά στην «αίθουσα του Τμήματος Ένταξης»

Πόσοι μαθητές φοιτούν στο Τ.Ε. και για πόσες ώρες;

(N. 3699/2008, άρθρο 6, παρ.1 περ.αα.).

Οι μαθητές με αναπηρία και ε.ε.α μπορεί να φοιτούν :

**Αντικαταστάθηκε, δεσ
v. 5224/2025, άρθρο 117**

«Σε περιπτώσεις συστεγαζόμενων ή γειτονικών σχολικών μονάδων, τα ΤΕ συνενώνονται μέχρι του μέγιστου αριθμού **δώδεκα (12) μαθητών ανά ΤΕ**».

Αντικαταστάθηκε, δες
γ. 5224/2025, άρθρο 117

Β. Ένταξη- φοίτηση σε Τμήματα Ένταξης μέσα σε σχολεία της Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Γενικής ή Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

«2. Στα Τμήματα Ένταξης υλοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα προσαρμοσμένα στο πλαίσιο του ΕΕΠ του μαθητή. Παρέχεται εξατομικευμένη ή ομαδική διδασκαλία, ανάλογα με τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, σε συγκεκριμένο χώρο του σχολείου και βάσει συγκεκριμένου ωρολογίου προγράμματος. Τα μαθήματα αυτά σκοπό έχουν τη στήριξη των μαθητών, ώστε να υπάρχει συνέχεια και σύνδεση με το πρόγραμμα της τάξης τους. Οι ώρες που ένας μαθητής βρίσκεται στο Τμήμα Ένταξης **δεν μπορεί να ξεπερνούν τις 10 εβδομαδιαίως**, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων, όπως αυτές ορίζονται από τα Κ.Δ.ΑΥ»

(Υ.Α. 102357/Γ6/1.10.2002)

Β. Ένταξη- φοίτηση σε Τμήματα Ένταξης μέσα σε σχολεία της Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Γενικής ή Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

«3. Η φοίτηση των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε Τμήματα Ένταξης συνεπάγεται:

*α) την προσαρμογή της διδασκαλίας βάσει του ΕΕΠ του μαθητή
β) τη διδασκαλία μαθημάτων στο Τμήμα Ένταξης, από εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής που υπηρετεί στο τμήμα αυτό
γ) την παρακολούθηση μαθημάτων στην τάξη του μαθητή και όπου αυτό απαιτείται με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού ειδικής αγωγής. Στις περιπτώσεις αυτές ο εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής προσφέρει τη βοήθεια του σε εξατομικευμένη βάση μέσα στην τάξη του μαθητή, παρέχοντας όμως το έργο του σε λειτουργική ενότητα με τη λοιπή ομάδα της τάξης (π.χ. βοηθάει και άλλους μαθητές, βρίσκεται διακριτικά στο χώρο της τάξης, συμμετέχει σε κοινές δραστηριότητες της τάξης, φροντίζει για τη συμμετοχή των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα διαλείμματα ή σε άλλες δραστηριότητες, κλπ).*

4. Την ευθύνη της εκπαίδευσης του μαθητή που φοιτά στα Τμήματα Ένταξης έχουν από κοινού ο εκπαιδευτικός του Τμήματος Ένταξης και ο

εκπαιδευτικός της συνήθους σχολικής τάξης φοίτησης του μαθητή. Οι δύο εκπαιδευτικοί συνεργάζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα για την παρακολούθηση του προγράμματος του μαθητή, για τις σχετικές προσαρμογές και τροποποιήσεις της διδασκαλίας, καθώς και για την αξιολόγηση της προόδου του».

Όταν δεν υπάρχει αξιολογική έκθεση-γνωμάτευση;

(Υ.Α.48275/Δ3/28-03-2019, ΦΕΚ 1088/Β/2-4-2019)

5.Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του κεφαλαίου Α' ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ, Εκπαιδευτικοί των τμημάτων ένταξης (Τ.Ε.), της υπουργικής απόφασης 27922/Γ6/8.3.2007 (Β'449), αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Μαθητές/τριες, οι οποίοι δεν διαθέτουν αξιολογική έκθεση γνωμάτευση από Κ.Ε.Σ.Υ. για υποστήριξη από Τ.Ε., δύνανται να υποστηρίζονται από Τ.Ε. με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων ύστερα από:

α) εισήγηση της Ε.Δ.Ε.Α.Υ. ή της Ομάδας Εκπαιδευτικής Υποστήριξης μαθητών/τριών, εφόσον η υποστήριξη αυτή συμπεριλαμβάνεται στο σχεδιασμό του βραχυχρόνιου προγράμματος παρέμβασης,

β) σχετικό αίτημα των γονέων ή κηδεμόνων και

γ) σύμφωνη γνώμη του/της Συντονιστή/στριας Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης ή του/της Συντονιστή/στριας παιδαγωγικής ευθύνης του σχολείου».

Αξιολογική έκθεση κι Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης

(Ν. 3699/2008, παρ. 5 του άρθρου 4 εδαφ.β)

«Η αξιολογική έκθεση συνοδεύεται από πλαίσιο Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.), το οποίο περιλαμβάνει βασικούς άξονες και γενικές υποδείξεις. Η διαμόρφωση των βασικών αξόνων του Ε.Π.Ε. γίνεται σε συνεργασία με την Επιτροπή Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.), τους γονείς ή κηδεμόνες του μαθητή με αναπηρία ή

ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή και τον ίδιο τον μαθητή, όπου αυτό καθίσταται δυνατόν»

(Εγκύκλιος 138415/Δ3/4-12-2023 «Θεσμοί Ενταξιακής Εκπαίδευσης»)

«Για όλους/όλες τους/τις μαθητές/μαθήτριες που υποστηρίζονται από τον θεσμό του Τμήματος Ένταξης τηρείται ατομικός φάκελος και υλοποιείται Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 του ν.3699/2008.

«3. Για την εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές/ανάγκες, που φοιτούν στα σχολεία γενικής και τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης εφαρμόζονται ειδικά προσαρμοσμένα και εξατομικευμένα υποστηρικτικά εκπαιδευτικά προγράμματα.». Το ΕΠΕ αποτελεί παιδαγωγικό κείμενο δυναμικού και εξελίξιμου χαρακτήρα, το οποίο σχεδιάζεται και υλοποιείται με συνεργατικές διαδικασίες. Στην υλοποίηση του ΕΠΕ δύναται να συμμετέχει όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου. Για την εφαρμογή του ΕΠΕ, τους στόχους και την πορεία υλοποίησής του ενημερώνεται σε τακτική βάση, ο/η γονέας/κηδεμόνας του/της μαθητή/μαθήτριας»

**Καθήκοντα κι αρμοδιότητες εκπαιδευτικού Τ.Ε.-Ατομικός
φάκελος μαθητή**

(Υπουργική Απόφαση 27922/Γ6/2007 - ΦΕΚ 449/Β/03-4-2007)

«Εκπαιδευτικοί των τμημάτων ένταξης (Τ.Ε.)

1. Αξιολογούν τους μαθητές για τη διερεύνηση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών με βάση τις προτάσεις οι οποίες έχουν υποβληθεί στο σύλλογο διδασκόντων από τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς των τάξεων.

Προκειμένου να εντάξουν τους μαθητές στο Τ.Ε., λαμβάνουν υπόψη:

- τη σοβαρότητα των εκπαιδευτικών αναγκών
- την ανάγκη για εξειδικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα,
- την ηλικία και την τάξη στην οποία φοιτούν οι προτεινόμενοι να παρακολουθήσουν το Τ.Ε.
- τον αριθμό των μαθητών που έχουν τη δυνατότητα να υποστηρίξουν αποτελεσματικά και προτείνουν αυτούς που θα υποστηριχθούν από το τμήμα ένταξης με τεκμηριωμένη εισήγηση

.

2. Ενημερώνουν, σε συνεργασία με το διευθυντή του σχολείου,

τους γονείς και κηδεμόνες του μαθητή σχετικά με τις διαδικασίες που είναι απαραίτητες να γίνουν για να φοιτήσει στο T.E. Σε καμιά περίπτωση δεν αποκλείεται μαθητής από το T.E., αν οι γονείς του επιθυμούν τη φοίτηση του σε αυτό ακόμα κι αν και δεν έχει διάγνωση από τις αρμόδιες διαγνωστικές υπηρεσίες. Στις περιπτώσεις αυτές αρκεί σχετική εισήγηση από το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής.

3. Συνεργάζονται με τον εκπαιδευτικό της τάξης, ώστε να υπάρχει σύνδεση μεταξύ του κοινού και του εξειδικευμένου προγράμματος ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο υλοποίησης του (π.χ. συνδιδασκαλία). Στόχος παραμένει η πλήρης ένταξη στο σχολικό περιβάλλον

4. Ενισχύουν τη γενικότερη προσαρμογή των μαθητών του T.E. στο κοινό σχολικό περιβάλλον, με τη συμμετοχή τους σε ομάδες εργασίας, παιχνιδιών και άλλων δραστηριοτήτων της σχολικής ζωής.

5. Μεριμνούν για την τακτική ενημέρωση του ατομικού φακέλου του κάθε μαθητή, ο οποίος φυλάσσεται σε ασφαλή χώρο με ευθύνη του διευθυντή του σχολείου.

Ενδεικτικά ο φάκελος μπορεί να περιέχει:

- συνοπτικό οικογενειακό και κοινωνικό ιστορικό του μαθητή,
- γνωματεύσεις και αξιολογήσεις που αφορούν στις εκπαιδευτικές ανάγκες και δυνατότητες του μαθητή
- εισηγήσεις για την κατάρτιση του εξατομικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος.

Σε περίπτωση αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος (μετεγγραφή ή εγγραφή) ενημερώνεται η διεύθυνση της νέας σχολικής μονάδας».

(48275/Δ3/2019 - ΦΕΚ 1088/τ.Β' /2-4-2019)

6.Η παρ. 6 του κεφαλαίου Α' ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ, Εκπαιδευτικοί των τμημάτων ένταξης (Τ.Ε.), της υπουργικής απόφασης 27922/Γ6/8.3.2007 (Β'449), αντικαθίσταται ως εξής:

«6. Ενημερώνουν και υποστηρίζουν τα μέλη της σχολικής κοινότητας για θέματα ειδικής αγωγής και ενταξιακής εκπαίδευσης σε συνεργασία με το προσωπικό του οικείου Κ.Ε.Σ.Υ.».

7.Η παρ. 7 του κεφαλαίου Α' ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ, Εκπαιδευτικοί των τμημάτων ένταξης (Τ.Ε.), της υπουργικής απόφασης 27922/Γ6/8.3.2007 (Β' 449), αντικαθίσταται ως εξής:

«7. Συντάσσουν: α) το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα λειτουργίας του Τ.Ε., το οποίο υποβάλλεται δια του/της Διευθυντή/ντριας του σχολείου μαζί με το ωρολόγιο πρόγραμμα της σχολικής μονάδας, για θεώρηση στον/στην Προϊστάμενο/η Εκπαιδευτικών Θεμάτων της οικείας Διεύθυνσης Εκπαίδευσης και β) την ετήσια αξιολογική έκθεση λειτουργίας του Τ.Ε., στο πλαίσιο της διαδικασίας αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου των Σχολικών Μονάδων, σύμφωνα με την αριθμ. 1816/ ΓΔ4/07.01.2019 (ΦΕΚ 16/τ.Β'/11.01.2019), η οποία υποβάλλεται διά του/της Διευθυντή/ντριας του σχολείου στο οικείο ΠΕΚΕΣ υπόψη του/της Συντονιστή/στριας Εκπαιδευτικού Έργου Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης».

8.Η παρ. 8 του κεφαλαίου Α' ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ, Εκπαιδευτικοί των τμημάτων ένταξης (Τ.Ε.), της υπουργικής απόφασης 27922/Γ6/8.3.2007 (Β'449), αντικαθίσταται ως εξής:

«8. Προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε μαθητές/τριες συστεγαζόμενων σχολείων ή σε προγράμματα παράλληλης στήριξης του σχολείου τους ή όμορου σχολείου ύστερα από απόφαση του/της οικείου/ας Διευθυντή/ντριας Εκπαίδευσης».

Πώς συνεισφέρει ο Διευθυντής;

(Υ.Α. 48275/Δ3/2019 - ΦΕΚ 1088/τ.Β'/2-4-2019)

9.Η παρ. 9 του κεφαλαίου Α' ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ, Οι Διευθυντές/ντριες των σχολείων στα οποία λειτουργούν Τ.Ε. της υπουργικής απόφασης 27922/Γ6/8.3.2007 (Β' 449), αντικαθίσταται ως εξής:

«9. Οι Διευθυντές/ντριες των σχολείων στα οποία λειτουργούν Τ.Ε. **Φροντίζουν για τον εξοπλισμό και την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των Τ.Ε., ύστερα από εισήγηση των υπεύθυνων εκπαιδευτικών. Μεριμνούν για την απρόσκοπτη λειτουργία των Τ.Ε., δεν απασχολούν τους/τις εκπαιδευτικούς αυτών σε άλλες δραστηριότητες και δεν αναστέλλουν τη λειτουργία τους χωρίς την έγκριση του/της οικείου/ας Διευθυντή/ ντριας Εκπαίδευσης.**»

Αξιολόγηση μαθητών Τ.Ε.

(Υ.Α. 102357/Γ6/1.10.2002)

«4. Την ευθύνη της εκπαίδευσης του μαθητή που φοιτά στα Τμήματα Ένταξης έχουν από κοινού ο εκπαιδευτικός του Τμήματος Ένταξης και ο εκπαιδευτικός της συνήθους σχολικής τάξης φοίτησης του μαθητή. Οι δύο εκπαιδευτικοί συνεργάζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα για την παρακολούθηση του προγράμματος του μαθητή, για τις σχετικές προσαρμογές και τροποποιήσεις τις διδασκαλίας, καθώς και για την αξιολόγηση της προόδου του».

(Φ.251/ 77753 /Α5 /16-5-2019)

«Βασικός στόχος της αξιολόγησης του μαθητή με ή χωρίς ΕΕΑ είναι η ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ο εντοπισμός των μαθησιακών ελλείψεων με σκοπό τη βελτίωση της προσφερόμενης σχολικής εκπαίδευσης. Κατά την αξιολόγηση των μαθητών με εεα/ ή και αναπηρία λαμβάνονται υπ' όψη:

- ο τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά
- ο ατομικός τρόπος
- ο ρυθμός μάθησης και απόκρισης» .

(Δ.Ε.Π.Π.Σ., Υ.Α 21072α/Γ2/2003, ΦΕΚ 303/Β/13-3-2003)

«Όσον αφορά τους σκοπούς της αξιολόγησης των μαθητών με ε.ε.α ή /και αναπηρία , προσοχή δίνεται στις:
δυνατότητες που ανέπτυξε και αξιοποιεί ο μαθητής σε σχέση με την καθημερινή ζωή, στην αρχή της ολόπλευρης εκτίμησης της παρουσίας του μαθητή, ώστε η αξιολόγηση να μην εστιάζεται μόνο στις αδυναμίες του, στην παρωθητική αρχή της αξιολόγησης (ενθάρρυνση της

προσπάθειας), στην συσχέτιση των δεδομένων της αξιολόγησης με το εξατομικευμένο πρόγραμμα του κάθε μαθητή».

Εξέταση μαθητών με ε.ε.α.

(παρ.3 αρθ.11 Ν.4823/2021 περ.αη εδαφ.β)

3.«Κατά τη σύνταξη της αξιολογικής έκθεσης εξαντλούνται οι δυνατότητες η εξέταση να γίνεται στα ίδια θέματα και συγχρόνως με τους υπόλοιπους μαθητές,

σε συνδυασμό με τις ανωτέρω ειδικές εξατομικευμένες ρυθμίσεις, διευθετήσεις ή προσαρμογές και τη χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών».

Εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης

(παρ.3 αρθ.11 Ν.4823/2021, περ.αη εδαφ.α)

«3. Οι αρμοδιότητες που ασκούν τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. είναι ιδίως οι εξής:

....

αη) Η κατ' αποκλειστικότητα σύνταξη αξιολογικής έκθεσης για τους μαθητές της δημόσιας ή της ιδιωτικής εκπαίδευσης για τις ειδικές ρυθμίσεις, διευθετήσεις ή εύλογες προσαρμογές, όπως η παροχή περισσότερου χρόνου, η χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών, η παροχή δια ζώσης διευκόλυνσης και η παροχή των θεμάτων σε προσβάσιμη μορφή, ανάλογα με το είδος αναπηρίας ή τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τους περιορισμούς που συνεπάγονται, για την απρόσκοπτη συμμετοχή στις ενδοσχολικές, προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στις μεταγυμνασιακές και μεταλυκειακές σπουδές, στις εισαγωγικές πανελλαδικές εξετάσεις, καθώς και στις εξετάσεις για την απόκτηση του κρατικού πιστοποιητικού γλωσσομάθειας και του κρατικού πιστοποιητικού πληροφορικής.

(παρ.3 αρθ.11 Ν.4823/2021, περ.αθ)

αθ) Η κατ' αποκλειστικότητα λήψη της απόφασης για αντικατάσταση των γραπτών δοκιμασιών, για τους μαθητές της δημόσιας ή της ιδιωτικής εκπαίδευσης με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, με προφορικές ή άλλης μορφής, ως προς τον τρόπο διατύπωσης και το μορφότυπο των θεμάτων, δοκιμασίες στις εξετάσεις της υποπερ. αη), ύστερα από εμπειριστατωμένη αιτιολόγηση, ανάλογα με το είδος της αναπηρίας ή των ειδικών Τεύχος Α' 136/03.08.2021 ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ 8943 εκπαιδευτικών αναγκών, και εφόσον έχουν εξαντληθεί οι δυνατότητες της υποπερ. αη)».

(**Το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ αρμοδίως εισηγείται με βάση τις παραπάνω διατάξεις τρόπους αξιολόγησης όπως:

- ο συνδυασμό γραπτής και προφορικής εξέτασης
- ο συγκεκριμένη και περιορισμένη ύλη εξέτασης
- ο αξιολόγηση με βάση την κατανόηση των βασικών εννοιών,
- ο προφορικές επεξηγήσεις των ζητούμενων θεμάτων,
- ο κατάλληλο τύπος ερωτήσεων π.χ. πολλαπλών επιλογών ή επιλογή ΣΩΣΤΟ – ΛΑΘΟΣ
- ο να μη λαμβάνεται υπόψη ο γραφικός χαρακτήρας και τα ορθογραφικά λάθη και να επιτρέπεται η χρήση βοηθημάτων π.χ. λεξικού ή ηλεκτρονικού υπολογιστή
- ο παροχή περισσότερου χρόνου
- ο Επικριτική αντιμετώπιση στην αξιολόγηση, βαθμολόγηση και προαγωγή του μαθητή βάσει της ατομικής προσπάθειας και των ιδιαιτεροτήτων που προκύπτουν από τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του).

Υποχρέωση συμμόρφωσης του Συλλόγου Διδασκόντων με τις αξιολογικές εκθέσεις ΚΕΔΑΣΥ

(Άρθρ. 54 παρ. 8. του Ν. 4823/2021)

«8.Για τις διαδικασίες εξετάσεων, οι σχολικές μονάδες καθώς και οι επιτροπές εξετάσεων των μαθητών με αναπηρία ή /και ε.ε.α, για ζητήματα που αφορούν διαδικασίες εξετάσεων **υποχρεούνται** να εφαρμόζουν τις αξιολογικές εκθέσεις που συντάσσουν τα ΚΕ.Δ..Α.Σ.Υ. και οι Ε.Δ.Ε.Α».

Προαγωγή στην επόμενη τάξη

(Υ.Α. 55831/Δ2 /20-05-2021, παρ. 4, Π.Δ. 126/11-11-2016, παρ.6 του άρθρου 12)

«4. Οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οι οποίοι εξετάζονται με βάση τις διατάξεις της υπό στοιχείο 28722/Γ2/12-3-2010 υπουργικής απόφασης (Β' 276), προάγονται ή απολύονται, σύμφωνα με τα ανωτέρω με μείωση του προβλεπόμενου μέσου όρου βαθμών ετήσιας επίδοσης σε "τουλάχιστον δώδεκα (12)».

3. Διευθυντές/ντριες σχολείων-σχολικές κοινότητες
ΦΕΚ 1340^B/2002, Κεφ. Δ

3. Διευθυντές/ντριες σχολείων-σχολικές κοινότητες -ΦΕΚ 1340^B/2002, Κεφ. Δ

ΑΡΘΡΑ 27, 28 (Έργο, καθήκοντα/αρμοδιότητες Διευθυντών/ντριών σχολείων)

- 1. Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας βρίσκεται στην κορυφή της σχολικής κοινότητας και είναι **διοικητικός** αλλά και **επιστημονικός-παιδαγωγικός υπεύθυνος**. 2. Ειδικότερα:
- (α) **καθοδηγεί** τη σχολική κοινότητα ώστε να θέσει **υψηλούς στόχους** & να **εξασφαλίσει τις προϋποθέσεις για την επίτευξή τους** για ένα σχολείο δημοκρατικό & ανοικτό στην κοινωνία.
- (β) **καθοδηγεί & βοηθά** τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους, και ιδιαίτερα τους νεότερους, **αναλαμβάνει πρωτοβουλίες εκπαιδευτικού & παιδαγωγικού χαρακτήρα** & οφείλει να αποτελεί παράδειγμα.
- (γ) φροντίζει ώστε **το σχολείο να γίνει στοιχειώδης μονάδα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε θέματα διοικητικά, παιδαγωγικά & επιστημονικά**.
- (δ) **προϊσταται** των εκπαιδευτικών & **συντονίζει το έργο τους**.
- (ε) **ελέγχει την πορεία των εργασιών & κατευθύνει** τους εκπαιδευτικούς, ώστε να ανταποκρίνονται έγκαιρα στις υποχρεώσεις που ανέλαβαν **κλπ.**

ΑΡΘΡΟ 29 (Διευθυντές – Σύλλογοι Διδασκόντων)

- 1. Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας **προσκαλεί** τα μέλη του Συλλόγου στις συνεδριάσεις, στις οποίες και **προεδρεύει**. **Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη** και **εισηγείται ο ίδιος ή αναθέτει την εισήγηση** θεμάτων **σε άλλον** εκπαιδευτικό.
- 6. **Ενημερώνει** τον ΣΔ για την **εκπαιδευτική νομοθεσία**, τις εγκυκλίους & τις αποφάσεις που αφορούν τη λειτουργία του σχολείου & την εφαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης.
- 12. **Παρέχει** στους διδάσκοντες **συγκεκριμένες οδηγίες** για να ανταποκρίνονται στα καθήκοντά τους, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

ΑΡΘΡΑ 37, 38, 39 (Σύλλογοι Διδασκόντων) *

Σύνθεση, λειτουργία, έργο, καθήκοντα/αρμοδιότητες **Συλλόγου Διδασκόντων....**

CONFIDENTIAL

* Ορισμός προσώπου αναφοράς (α/εεα)

**** Διευθυντές/ντριες Σχολικών Μονάδων ****

- Διασφάλιση ποσότητας υπηρεσιών ΕΑΕ στο σχολείο/τμήμα/μαθητή
- Αποτελεσματική διαχείριση χρόνου, ανθρώπινων και υλικών πόρων εντός σχολικής κοινότητας (συντονισμός ενεργειών / διευκόλυνση συνεργασίας ανάμεσα σε εκπαιδευτικό, ειδικό και ειδικό βοηθητικό εκπαιδευτικό προσωπικό, κλπ)
- Αποτελεσματική διαχείριση ανθρώπινων και υλικών πόρων εκτός σχολικής κοινότητας (π.χ. ΣΕ, ΣΕ ΕΑ & ΕΕ, ΚΕΔΑΣΥ, ΚΨΥ, ΙΠΔ, ΔΠΕ/ΔΔΕ, ΣτΠ, Εισαγγελία Ανηλίκων, κ.λπ.)
- Διασφάλιση ποιότητας υπηρεσιών ΕΑΕ* στο σχολείο /τμήμα /μαθητή
- Οι μαθητές με αναπηρία ή/και ε.ε.α. είναι ευθύνη όλων και όχι μόνο των εκπαιδευτικών ΕΑΕ.

Πλαίσιο συστηματικής συνεργασίας με στόχο τον σχεδιασμό & την υλοποίηση ενταξιακών εκπαιδευτικών πρακτικών στη σχολική κοινότητα

ΣΔΑΑ, 2012 & ΒΣΑ4, 2016

Βάσει ίσων ευκαιριών

Περιβάλλον μάθησης

Σε ίση βάση με άλλους

Εύλογη προσαρμογή

Στις κοινότητες όπου ζουν

Ποιοτική εκπαίδευση

4. Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας: Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΥΑ 109697/ΓΔ4/ΦΕΚ 5387Β/26-09-2024)

- 1. [...] ο **Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας** του σχολείου αποτελεί **σημαντικό παιδαγωγικό μέσο** που βοηθά στην ομαλή σχολική ζωή, στη συνεργασία, στην αλληλεγγύη, στον δημοκρατικό διάλογο και στην **αποδοχή της διαφορετικότητας**. **Σκοπός του** είναι η **θεμελίωση ενός πλαισίου που υποστηρίζει το εκπαιδευτικό έργο** συμβάλλοντας στην **απρόσκοπτη συμμετοχή όλων** στην εκπαιδευτική διαδικασία, στη **διαμόρφωση κλίματος** που στηρίζει την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών/τριών καλλιεργώντας δεξιότητες, όπως η δημιουργικότητα, ο αυτοέλεγχος, η συνεργασία, η ενσυναίσθηση, η αλληλεγγύη, ο **αμοιβαίος σεβασμός, η αποδοχή της διαφορετικότητας**, η περιβαλλοντική συνείδηση, **και στην** εξασφάλιση της σωματικής ασφάλειας και της **συναισθηματικής πλήρωσης** όλων των μελών της σχολικής κοινότητας.
- 2. **Συμπεριφορά μαθητών/τριών - Παιδαγωγικός έλεγχος**. Αποκλίσεις των μαθητών/τριών από τη δημοκρατική συμπεριφορά, τους κανόνες του σχολείου, τους όρους της ισότιμης συμμετοχής στη ζωή του σχολείου, από τον οφειλόμενο σεβασμό στον/στην εκπαιδευτικό, στον/στην συμμαθητή/τρια, στη σχολική περιουσία, θεωρούνται **σχολικά παραπτώματα**. Τα σχολικά παραπτώματα **αντιμετωπίζονται** από το σχολείο σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και με γνώμονα την **αρχή** ότι η **κατασταλτική αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων είναι η τελευταία επιλογή**, χωρίς όμως να αποκλείεται η εφαρμογή των κάθε φορά ισχυόντων παιδαγωγικών μέτρων. Τα **θέματα αποκλίνουσας συμπεριφοράς** των μαθητών/τριών στο σχολείο αποτελούν **αντικείμενο συνεργασίας του/της εκπαιδευτικού της τάξης με τον/τη Σύμβουλο Σχολικής Ζωής**, αν πρόκειται για μαθητές/τριες που φοιτούν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, **τον/τη Διευθυντή/τρια-Προϊστάμενο/η της σχολικής μονάδας, τον Σύλλογο Διδασκόντων/ουσών και τον/τη Σύμβουλο Εκπαίδευσης Παιδαγωγικής Ευθύνης**, προκειμένου να υπάρξει η **καλύτερη δυνατή παιδαγωγική αντιμετώπισή τους**. Σε κάθε περίπτωση και πριν από οποιαδήποτε απόφαση, λαμβάνεται υπόψη η **βασική αρχή του σεβασμού της προσωπικότητας και των δικαιωμάτων των μαθητών/τριών**.

- 3. Πρόληψη φαινομένων Βίας και Σχολικού εκφοβισμού. Η ανάπτυξη θετικού σχολικού κλίματος αποτελεί σημαντικό παράγοντα της διαδικασίας πρόληψης ή/και αντιμετώπισης φαινομένων βίας, παρενόχλησης, εξαναγκασμού και σχολικού εκφοβισμού. Χαρακτηριστικά του θετικού και υγιούς σχολικού κλίματος είναι ο αμοιβαίος σεβασμός, η αποδοχή της διαφορετικότητας, η προώθηση της συνεργασίας με φορείς, η συνεργασία του σχολείου με την οικογένεια.
- 7. Ανατροφοδότηση - προτάσεις βελτίωσης. Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας επικαιροποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα, μέσω της προβλεπόμενης από τον νόμο συμμετοχικής διαδικασίας όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, έτσι ώστε να συμπεριλαμβάνει νέες νομοθετικές ρυθμίσεις, να ανταποκρίνεται στις αλλαγές των συνθηκών λειτουργίας του σχολείου και τις, κατά καιρούς, αποφάσεις των αρμόδιων συλλογικών οργάνων του. Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας βασίζεται στην ισχύουσα νομοθεσία και στις σύγχρονες παιδαγωγικές και διδακτικές αρχές. Η τήρησή του από τους/τις μαθητές/τριες, τους/τις εκπαιδευτικούς και τους γονείς/κηδεμόνες/ασκούντες την επιμέλεια, με αμοιβαίο σεβασμό στον διακριτό θεσμικό ρόλο τους, ώστε να έχει πληρότητα, γενική αποδοχή και εφαρμογή, αποτελεί προϋπόθεση της εύρυθμης λειτουργίας του σχολείου. Είναι το θεμέλιο πάνω στο οποίο μπορεί το σχολείο να οικοδομήσει για να πετύχει τους στόχους και το όραμά του. Θέματα που ανακύπτουν και δεν προβλέπονται από τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας, αντιμετωπίζονται κατά περίπτωση από τον/τη Διευθυντή/ντρια-Προϊστάμενο/η του σχολείου και τον Σύλλογο Διδασκόντων/ ουσών, καθώς και από τον/τη Σύμβουλο Εκπαίδευσης Παιδαγωγικής Ευθύνης, σύμφωνα με τις αρχές της παιδαγωγικής επιστήμης και την εκπαιδευτική νομοθεσία, σε πνεύμα συνεργασίας με όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας.

4. Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας & μαθητές με αναπηρία ή/και ε.ε.α.

Στο πλαίσιο σύνταξης του ΕΚΛ, συχνά, διαπιστώνονται τα παρακάτω:

- Απουσία αναφοράς σε θέματα/ζητήματα μαθητών με αναπηρία ή/και ε.ε.α.
- Έλλειμμα ως προς τις αδρομερείς, έστω, κατευθύνσεις και τις προτεινόμενες ενέργειες, καθώς και τις σχετικές απαραίτητες υποστηρικτικές παρεμβάσεις του προσωπικού και της Διεύθυνσης της σχολικής μονάδας (π.χ. Σύνταξη ΕΠΕ, Σχεδιασμός Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας ή/και Διαφοροποιημένης Αξιολόγησης, σύμφωνα τις κατευθύνσεις του αρμόδιου ΚΕΔΑΣΥ, ή άλλου αρμόδιου φορέα).

Για τους λόγους αυτούς:

- Θεωρούμε ιδιαίτερα σημαντικό οι Σύλλογοι του Εκπαιδευτικού/Ειδικού Εκπαιδευτικού/Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού των σχολείων να επεξεργαστούν και να προσθέσουν στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας των σχολείων τους πεδίο με τίτλο: “Ζητήματα μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες” ή άλλο αντίστοιχο.

ΔΕΔΟΜΕΝΑ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

**Ποιες είναι οι συνήθειες πρακτικές/ρουτίνες/σχολική κουλτούρα του σχολείου μου;
Πού βρισκόμαστε; Πού θέλουμε να πάμε; Πώς θα πάμε εκεί; (ατομικές σκέψεις)**

Τι κάνουμε συνήθως στο σχολείο μας;

Τι κάνουμε συνήθως στο σχολείο μας;

Σχολική κουλτούρα (ορισμοί)

(Posner, 1999/Hargreaves, 1995/Anthony, 1994/Deal & Kennedy, 1983/Stroll, 1999/MacGilchrist, 1995)

- «Σχολική κουλτούρα είναι ο τρόπος που δουλεύει το σχολείο, όταν κανείς δεν βλέπει»
- «Η σχολική κουλτούρα είναι αυτό που μπορείς να δεις, να ακούσεις και να αισθανθείς στο σχολείο»
- «Σχολική κουλτούρα είναι η συνύφανση του ατομικού στον κοινοτικό και τον συλλογικό προγραμματισμό του «νου» που διακρίνει τα μέλη μιας δεδομένης ομάδας από μια άλλη. Είναι οι αξίες, οι νόρμες, τα πιστεύω και οι συνήθειες που ένα άτομο έχει ως κοινά σημεία με τα μέλη μιας κοινωνικής ομάδας ή ομάδας»
- «Η σχολική κουλτούρα είναι ένα σύστημα συσχετιζόμενων υποσυστημάτων, τα οποία, με τη σειρά τους, οργανώνουν τις σχέσεις ανάμεσα σε πολιτιστικά μοτίβα»
- «Οι σχολικές κοινότητες αντανακλούν ομοιότητες με όρους νόρμας, δομών, ρουτινών, παραδόσεων, κοινών αξιών, κοινών ενεργειών, κοινού οράματος»
- «Η ίδια η φύση της σχολικής κουλτούρας κάθε σχολείου είναι δεδομένη, καθώς η γενική κουλτούρα του κάθε σχολείου είναι δύσκολα αναγνωρίσιμη, αφού είναι στη φύση της κουλτούρας να μην γίνεται αντιληπτή από αυτούς που τη μοιράζονται και είναι δύσκολο να διαπεραστεί από αυτούς που δεν την μοιράζονται»

Σχολική κουλτούρα (ορισμοί)

(Posner, 1999/Hargreaves, 1995/Anthony, 1994/Deal & Kennedy, 1983/Stroll, 1999/MacGilchrist, 1995)

- «Επειδή οι συμμετέχοντες στο σχολείο έχουν έναν βαθμό ελευθερίας και την ικανότητα να ερμηνεύουν και να επανερμηνεύουν τη γενική σχολική κουλτούρα, δημιουργούν τη δική τους ιδιαίτερη και μοναδική ατομική κουλτούρα»
- «Σε πολλά σχολεία, προσωπικό και μαθητές δεν γνωρίζουν τι αναμένεται από αυτούς, ούτε καταλαβαίνουν πώς οι πράξεις τους συσχετίζονται με τις συλλογικές προσπάθειες του σχολείου. Οι γονείς, το προσωπικό, η διοίκηση, οι μαθητές, συχνά, σχηματίζουν υποκουλτούρες γύρω από άμεσα στενά ενδιαφέροντα, τα οποία τραβούν το σχολείο προς διαφορετικές κατευθύνσεις. Κάτω από τέτοιες συνθήκες δεν είναι δύσκολο να κατανοήσουμε τι συμβαίνει στα πιστεύω, στα πρότυπα αναφοράς (standards), στα κίνητρα, στην προσπάθεια, στη συνέπεια και σε άλλα συστατικά, τα οποία είναι σημαντικά στη διεργασία διδασκαλίας-μάθησης»
- «Η σχολική κουλτούρα είναι η δυναμική του σχολείου απέναντι στην αποδοχή της αλλαγής. Είναι ένα φαινόμενο ολιστικό και κυρίαρχο χαρακτηριστικό του κάθε σχολείου, με διαστάσεις τόσο υποκειμενικές όσο και αντικειμενικές»

Σχολική κουλτούρα (ορισμοί)

(Posner, 1999/Hargreaves, 1995/Anthony, 1994/Deal & Kennedy, 1983/Stroll, 1999/MacGilchrist, 1995)

- «Η σχολική κουλτούρα περιγράφει πώς είναι τα πράγματα στο σχολείο και λειτουργεί ως μεγεθυντικός φακός μέσω του οποίου θεάται ο κόσμος. Στην ουσία, η σχολική κουλτούρα ορίζει την πραγματικότητα για όσους είναι εντός ενός κοινωνικού οργανισμού, όπως το σχολείο. Τους δίνει υποστήριξη και ταυτότητα και σχηματοποιεί ένα πλαίσιο οργανωσιακής μάθησης. Κάθε σχολείο έχει διαφορετική πραγματικότητα ή νοοτροπία σχολικής ζωής, καθώς και διαφορετική νοοτροπία αναφορικά με όσα συμβαίνουν στο εξωτερικό περιβάλλον του σχολείου. Μια σχολική κουλτούρα διαμορφώνεται από την ιστορία του σχολείου, από το πλαίσιο λειτουργίας του και από τους ανθρώπους που βρίσκονται σε αυτό»
- Συμπερασματικά, η σχολική κουλτούρα αναφέρεται σε αξίες & πιστεύω, νόρμες & συμπεριφορές/πρακτικές, κοινωνικές δομές, κοινωνικά συστήματα, κοινωνικές ομάδες, status, ρόλους, συστήματα ελέγχου, τελετουργικά & παραδόσεις. Η σχολική κουλτούρα εκφράζεται μέσω τριών συσχετιζόμενων διαστάσεων: επαγγελματικές σχέσεις, οργανωσιακές διευθετήσεις & ευκαιρίες μάθησης για μαθητές & προσωπικό.
- «Η σχολική κουλτούρα σχηματίζεται και αλλάζει αργά»

Σχολική κουλτούρα

- «Τα σχολεία που χαρτογραφούν τη δική τους σχολική κουλτούρα είναι σε καλύτερη θέση να κατανοήσουν, να διατηρήσουν ή να αλλάξουν αυτή την κουλτούρα» (Hargreaves, 1995)
- Περιγραφή τύπων σχολικής κουλτούρας (χρήση διπόλων): χαμηλή-υψηλή κοινωνική συνοχή, χαμηλός-υψηλός κοινωνικός έλεγχος, αποτελεσματικότητα-αναποτελεσματικότητα, επιδείνωση-βελτίωση, υψηλές-χαμηλές προσδοκίες, επαγγελματικά ανταποδοτική-μη ανταποδοτική, συνεργατική-ατομική, ζεστή & φιλική-κρύα & εχθρική, κλπ

2023-24 & έρευνα αντιλήψεων εκπαιδευτικών ΕΑΕ 1^{ης} Ενότητας (Ιούνιος 2024): (α) διευκολύνσεις (β) εμπόδια

Ρόλος/Έργο εκπαιδευτικού ΕΑΕ σε πλαίσια ΕΕ (ισχύουσα νομοθεσία)

1. Σχεδίαση Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.)
2. Σχεδιασμός/υλοποίηση εκπαιδευτικών πρακτικών με βάση το Ε.Π.Ε.
3. Διαμορφωτική αξιολόγηση
4. Τελική αξιολόγηση και
5. Παρατήρηση/καταγραφή δεδομένων και πληροφοριών.

124 εκπαιδευτικοί σ/πσ προσχολικής εκπαίδευσης (2023-24)

20 εκπαιδευτικοί Τμημάτων Ένταξης προσχολικής εκπαίδευσης (2023-24)

297 εκπαιδευτικοί σ/πσ δημοτικής εκπαίδευσης (2023-24)

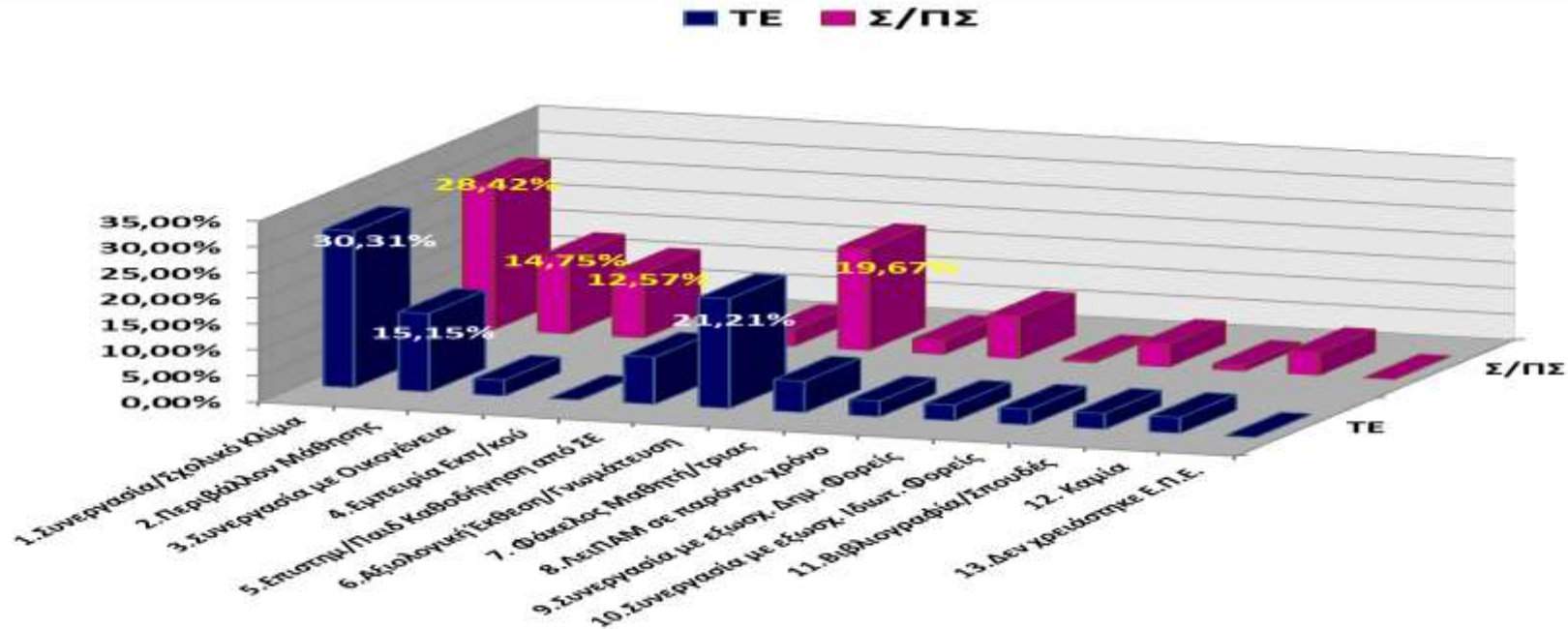
63 εκπαιδευτικοί Τμημάτων Ένταξης δημοτικής εκπαίδευσης (2023-24)

37 εκπαιδευτικοί σ/πσ δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (2023-24)

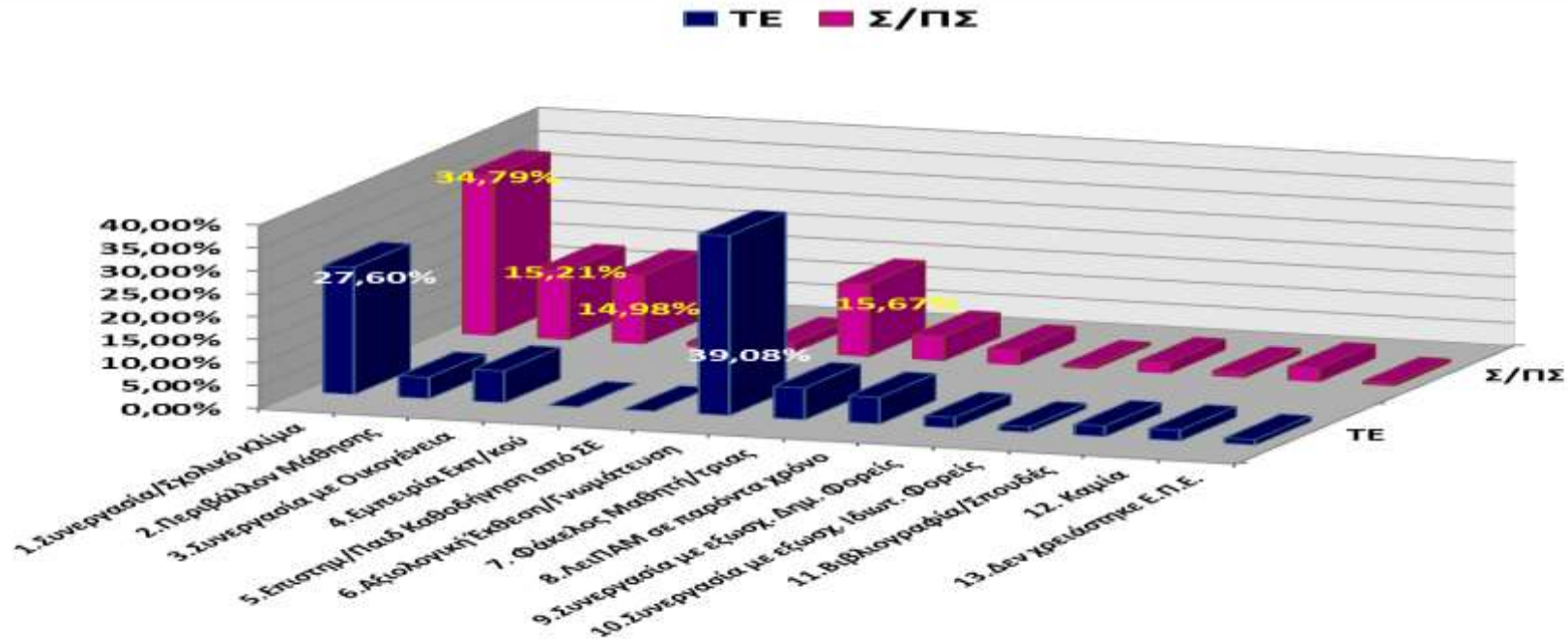
Διευκολύνσεις για σχεδίαση/υλοποίηση Ε.Π.Ε.

1. Συνεργασία με προσωπικό/Σχολικό κλίμα
2. Περιβάλλον μάθησης
3. Συνεργασία με οικογένεια
4. Εμπειρία εκπαιδευτικού
5. Επιστημονική/παιδαγωγική καθοδήγηση από ΣΕ
6. Αξιολογική Έκθεση/Γνωμάτευση μαθητή/τριας
7. Φάκελος Μαθητή/τριας
8. Λειτουργική Παιδαγωγική Αξιολόγηση Μαθητή/τριας σε παρόντα χρόνο
9. Συνεργασία με εξωσχολικούς δημόσιους φορείς
10. Συνεργασία με εξωσχολικούς ιδιωτικούς φορείς
11. Βιβλιογραφία/Σπουδές
12. Καμία
13. Δεν χρειάστηκε Ε.Π.Ε.

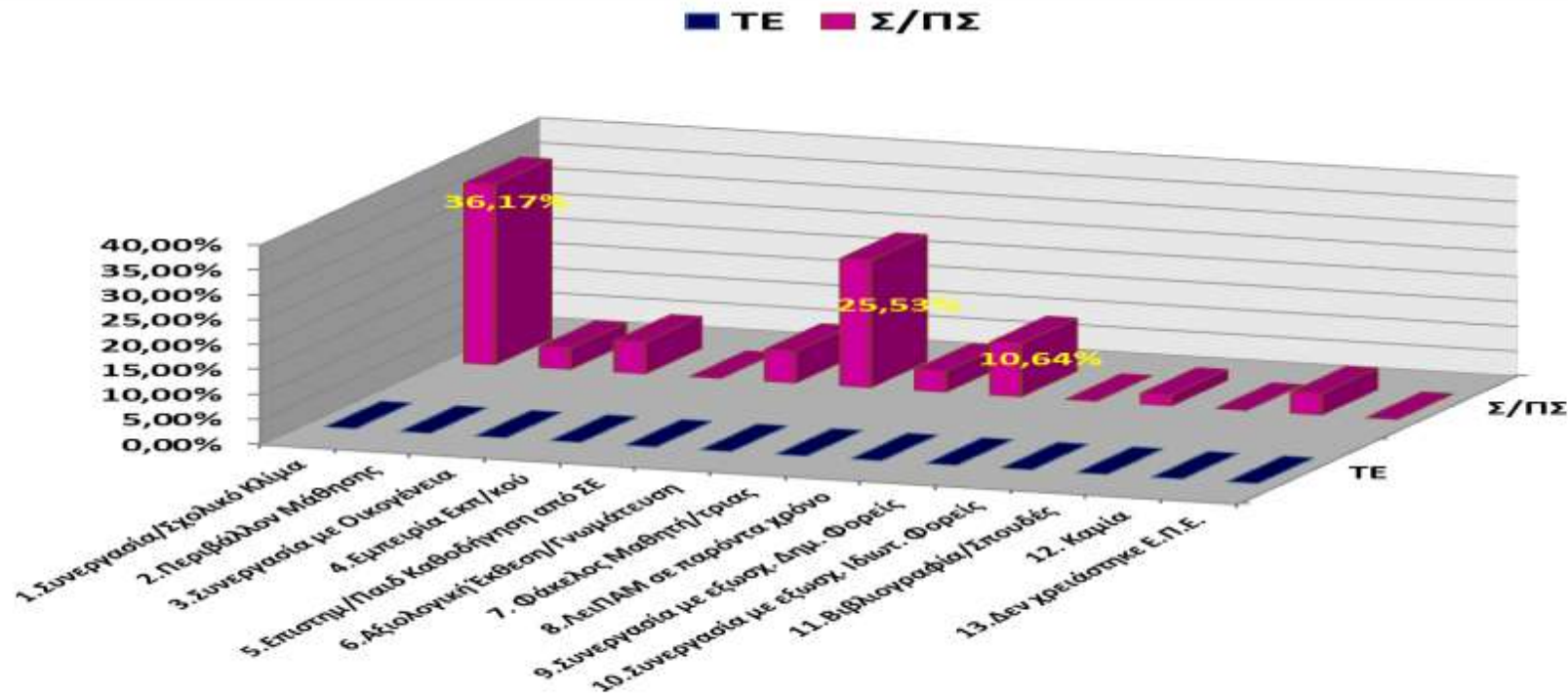
Διευκολύνσεις για σχεδίαση/υλοποίηση Ε.Π.Ε. Προσχολική Εκπαίδευση

Δυσκολίες για σχεδίαση/υλοποίηση Ε.Π.Ε. Δημοτική Εκπαίδευση

Διευκολύνσεις για σχεδίαση/υλοποίηση Ε.Π.Ε. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

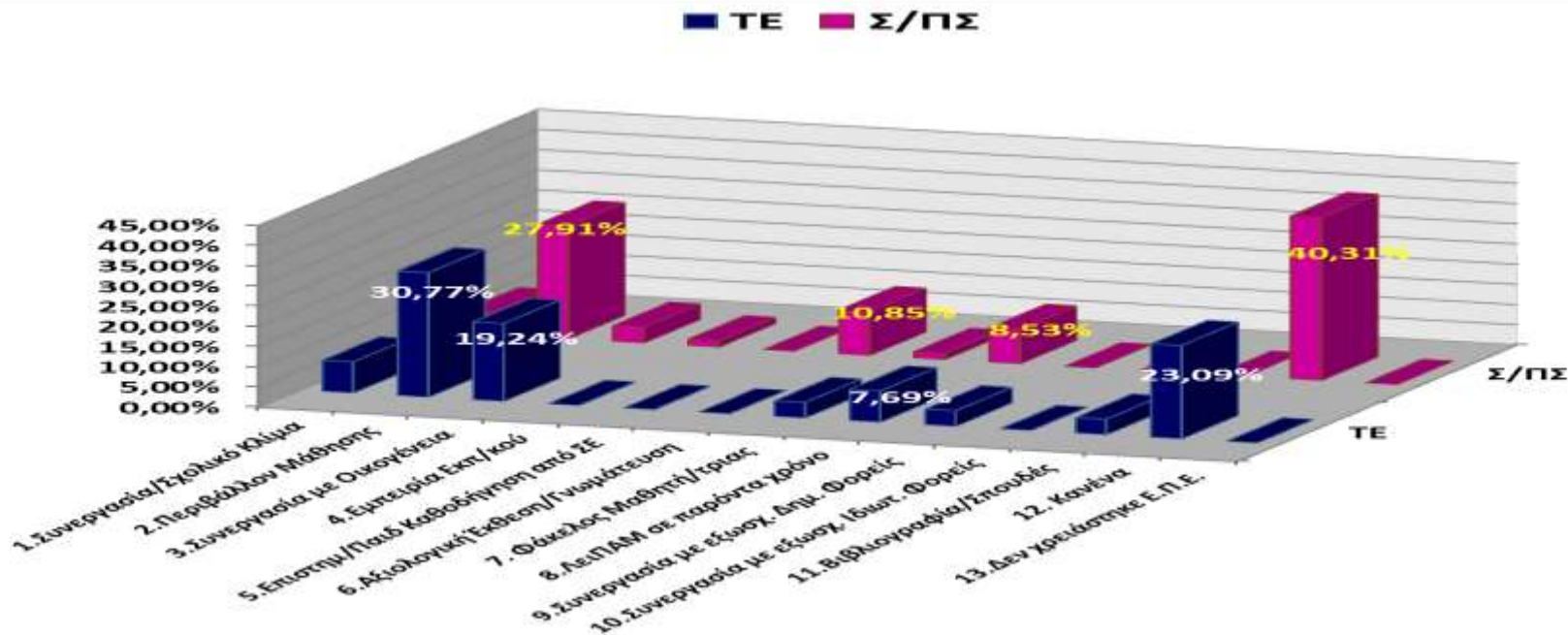

Σ/ΠΣ: 47 καταγραφές/διευκολύνσεις

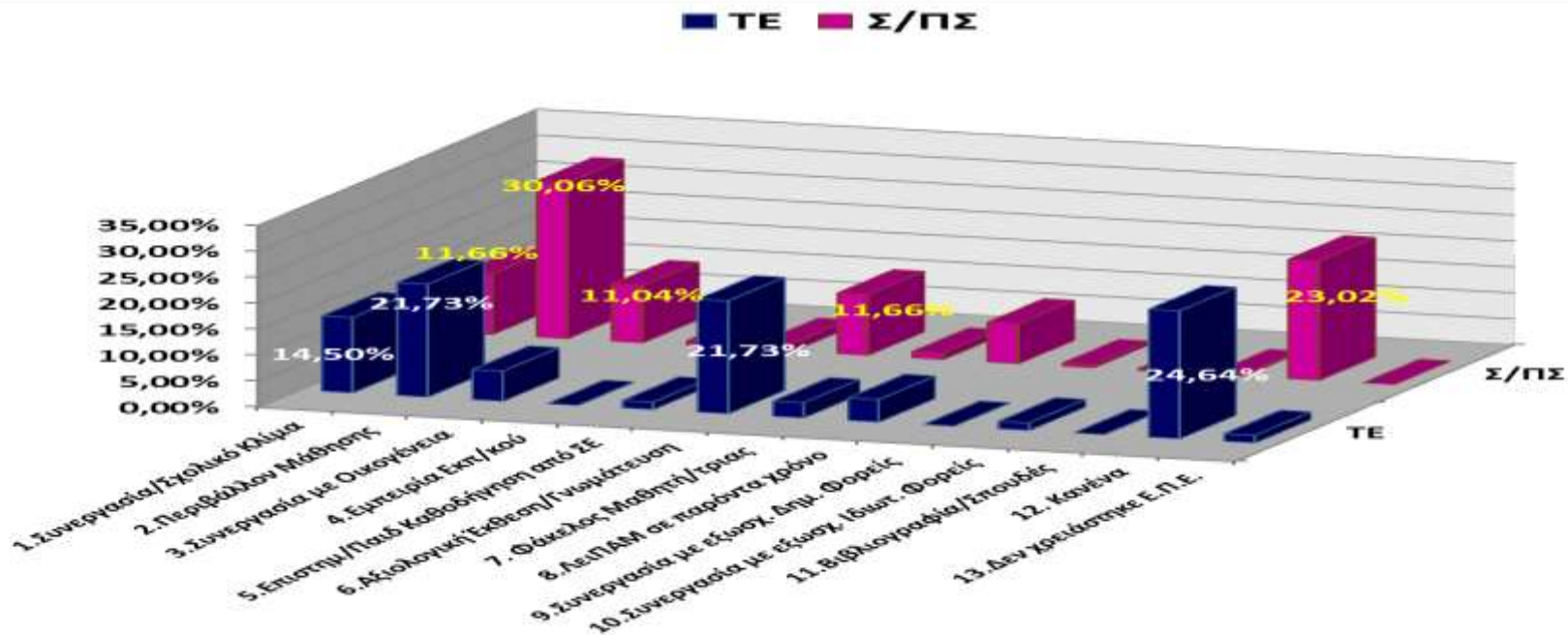
Εμπόδια για σχεδίαση/υλοποίηση Ε.Π.Ε.

1. Συνεργασία με προσωπικό/Σχολικό κλίμα
2. Περιβάλλον μάθησης
3. Συνεργασία με οικογένεια
4. Εμπειρία εκπαιδευτικού
5. Επιστημονική/παιδαγωγική καθοδήγηση από ΣΕ
6. Αξιολογική Έκθεση/Γνωμάτευση μαθητή/τριας
7. Φάκελος Μαθητή/τριας
8. Λειτουργική Παιδαγωγική Αξιολόγηση Μαθητή/τριας σε παρόντα χρόνο
9. Συνεργασία με εξωσχολικούς δημόσιους φορείς
10. Συνεργασία με εξωσχολικούς ιδιωτικούς φορείς
11. Βιβλιογραφία/Σπουδές
12. Κανένα
13. Δεν χρειάστηκε Ε.Π.Ε.

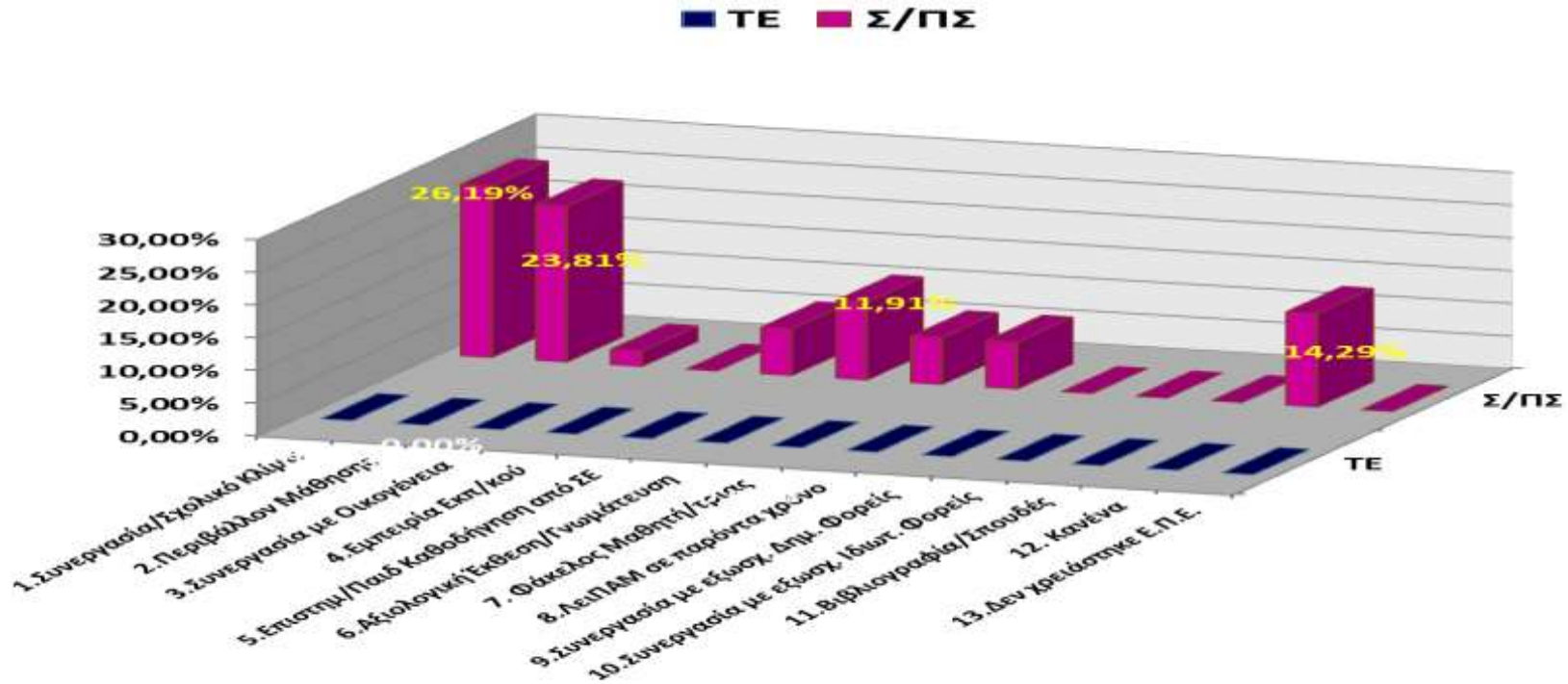
Εμπόδια για σχεδίαση/υλοποίηση Ε.Π.Ε. Προσχολική Εκπαίδευση

Εμπόδια για σχεδίαση/υλοποίηση Ε.Π.Ε. Δημοτική Εκπαίδευση

Εμπόδια για σχεδίαση/υλοποίηση Ε.Π.Ε. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Σ/ΠΣ: 42 καταγραφές/εμπόδια

ZHTOYMENA

Θεσμοί ενταξιακής εκπαίδευσης: ο θεσμός του Τμήματος Ένταξης (ΤΕ)

Συνήθειες Πρακτικές & Ρουτίνες/Σχολική Κουλτούρα - **ΕΚΜΠ**

Μετασχηματίζοντας τις συνήθειες Πρακτικές & Ρουτίνες/Σχολική Κουλτούρα του σχολείου μου [?] Συνδιαμορφώνοντας ΚΜΠ

Κοινότητες Μάθησης & Πρακτικής με πεδίο ενδιαφέροντος το **Ε.Π.Ε.** μαθητή με αναπηρία ή/και ε.ε.α.

CONFIDENTIAL

Για κάθε μελέτη περίπτωσης μαθητή/τριας

A word cloud on a dark blue background with the word 'Collaboration' in large white letters. Other words include: Management, Learning, Skills, Knowledge, Collaborative, Strategy, Working Together, Management, Groups, Organizations, Communication, Project, Success, Team, Problem solving, Partnership, Ideas, Team, Success, Project, Together, Process, Groups, Communication, Organizations, Alliance, Partner, Joint effort, Solutions, Manage, Community, Strategy, Task, Union, People, Group, Association, Business, Cooperation, Companies, Management, Learning, Skills, Knowledge, Collaborative, Strategy, Working Together, Management, Groups, Organizations, Communication, Project, Success, Team, Problem solving, Partnership, Ideas, Team, Success, Project, Together, Process, Groups, Communication, Organizations, Alliance, Partner, Joint effort, Solutions.

A word cloud on a light yellow background with the word 'Co-Teaching' in large purple letters. Other words include: Regular, Ed, Together, Help, Special, Success, Growth, Partner, Teamwork, Planning, Benefit, Support, ELLs, Lessons, Share, Fun, Communicate, Cooperation, Collaboration, Assist, Connect, Motivating, Learning, Push-In, Rewarding, Special, Success, Growth, Partner, Teamwork, Planning, Benefit, Support, ELLs, Lessons, Share, Fun, Communicate, Cooperation, Collaboration, Assist, Connect, Motivating, Learning, Push-In, Rewarding.

Επαγγελματική Κοινότητα Μάθησης & Πρακτικής (ΕΚΜΠ)

Επαγγελματίας/Εμπειρογνώμονας

- Εμπειρογνωμοσύνη: η σκόπιμη επιδίωξη καλύτερης επίδοσης και η κατανόηση της συνεχούς ατομικής και κοινωνικής επίλυσης προβλημάτων/προκλήσεων που υπερβαίνουν τα συνήθη καθήκοντα, δηλαδή οι διαφορετικές μορφές γνώσης και ο στοχασμός των προβλημάτων από διαφορετικές οπτικές γωνίες (Tynjälä, Heikkinen & Kallio, 2020).
- 5 στάδια κατάκτησης εμπειρογνωμοσύνης: **αρχάριος-προχωρημένος αρχάριος-ικανός-επιδέξιος-εμπειρογνώμονας** (Dreyfus & Dreyfus, 2005).
- Δεν αναμένεται όλοι να κατακτήσουν το επίπεδο του εμπειρογνώμονα. Η πλειοψηφία τοποθετείται ανάμεσα στο 1^ο και στο 4^ο στάδιο (Berliner, 1988).

Χαρούπιας & Ημέλλου (2024). Υπηρεσίες συνεκπαίδευσης/παράλληλης στήριξης: Εμπειρογνωμοσύνη και εκπαιδευτικές πρακτικές. <https://www.academia.edu/125460591>

Επαγγελματική Κοινότητα Μάθησης & Πρακτικής (ΕΚΜΠ)

Ομάδα επαγγελματιών που μοιράζονται ένα ενδιαφέρον ή ένα πάθος για κάτι με το οποίο ασχολούνται, οι οποίοι μαθαίνουν πώς να το κάνουν καλύτερα καθώς αλληλεπιδρούν τακτικά μεταξύ τους.

Κοινότητα Πρακτικής (ΚΠ) – Community of Practice (CoP)

<https://www.wenger-trayner.com/introduction-to-communities-of-practice/>

Συνδυασμός και των τριών
(3) χαρακτηριστικών:

1. **Περιοχή**
ενδιαφέροντος
(domain) (**αμοιβαία**
εμπλοκή)
2. **Κοινότητα** (community)
(**κοινή προσπάθεια**)
3. **Πρακτική** (practice)
(**κοινό ρεπερτόριο**
ενεργειών)

The screenshot shows the homepage of the 'Introduction to communities of practice' website. The header includes the URL 'wenger-trayner.com/introduction-to-communities-of-practice/' and a star icon. The main title is 'Introduction to communities of practice' with the subtitle 'a brief overview of the concept and its uses'. Below this, the authors 'Etienne and Beverly Wenger-Trayner' and the date 'June 2015' are listed. The page is divided into three main sections: 'Table of contents', 'A community of practice story', and 'Downloads'. The 'Table of contents' lists topics such as 'A community of practice story', 'What are communities of practice?', 'What do communities of practice look like?', 'Where does the concept come from?', 'Where is the concept being applied?', and 'Myths about communities of practice'. The 'A community of practice story' section contains a paragraph about a group of internal auditors. The 'Downloads' section offers PDF versions in English and Spanish. At the bottom, there is a 'Share' section with icons for Facebook, Twitter, and LinkedIn, and a 'Cite' section with the citation: 'Wenger-Trayner, E. and Wenger-Trayner, B. (2015) An introduction to...'

wenger-trayner.com/introduction-to-communities-of-practice/

Introduction to communities of practice

a brief overview of the concept and its uses

Etienne and Beverly Wenger-Trayner

June 2015

Table of contents

- A community of practice story
- What are communities of practice?
- What do communities of practice look like?
- Where does the concept come from?
- Where is the concept being applied?
- Myths about communities of practice

A community of practice story

A group of internal auditors in the public sector from different countries in Eastern Europe and Central Asia were having their 34th official meeting. For seven years now they had been coming together to hear how others in the region were engaged in internal audit and to create manuals and other publications that they felt were missing from their profession. Only a few of the original members were still part of the group, but the shared work, stories, and artifacts created over time gave their meetings a sense of continuity and purpose. If you were a fly-on-the wall at one of their events you would notice how new members were warmly welcomed into "the family", how many people stepped up to take initiative or share their war stories, and how ambitious core members were to advance the practice of internal audit in the public sector in the region. Evening events, organized by the host country, were always lively – with singing, dancing and a hymn composed and sung by members.

Downloads

- PDF English
- PDF Spanish

Share

Facebook Twitter LinkedIn

Cite

Wenger-Trayner, E. and Wenger-Trayner, B. (2015) An introduction to...

Κοινότητες-Ομάδες: Διαφορές (Garfield, 2020, p. 10)

Table 1: Comparison of Communities and Teams.

	Communities	Teams
Purpose	• Learning • Problem-solving • Innovation	• Mission accomplishment
Motivation	• Voluntary	• Assigned
Duration	• Ongoing	• Finite
Interaction	• Asking and answering questions • Sharing knowledge • Reusing good ideas • Solving problems for one another • Brainstorming new ideas	• Sharing documents and files • Using a shared calendar • Attending regular conference calls and meetings • Maintaining a list of team members • Editing shared documents
Alignment	• Practice • Interest	• Responsibility

Επαγγελματική Κοινότητα Μάθησης & Πρακτικής

5 σημεία-κλειδιά για μια πετυχημένη ΕΚΜΠ

1. Μια συναρπαστική περιοχή ενδιαφέροντος
2. **Μια κρίσιμη μάζα μελών**
3. Ένας αφοσιωμένος ηγέτης
4. **Τακτικές εκδηλώσεις**
5. Ενεργές συζητήσεις (με φυσική παρουσία ή διαδικτυακά)

(Garfield, 2020, p. 17)

Figure 13: COLLABORATION use cases.

**** Κοινότητες Πρακτικής με σημείο αναφοράς το Ε.Π.Ε. ****

Αξιοποίηση συνεργατικών πρακτικών,
όπως π.χ. συνεργατικών αρχείων google
docs (σύγχρονη & ασύγχρονη συνεργασία)

1. *Αρχική αξιολόγηση μαθητή & περιβάλλοντος μάθησης (φυσικού, κοινωνικού & εκπαιδευτικού) → ΣΤΟΧΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ – Ε.Π.Ε. (τη σύνταξη και υλοποίησή του συντονίζει ο εκπ/κός ΕΑΕ, αλλά στη στοχοθεσία συνεργάζονται: όλο το εμπλεκόμενο με τον/τη μαθήτή/τρια προσωπικό του σχολείου, ο μαθητής & οι γονείς) / συνεργατική/συλλογική λήψη αποφάσεων
2. *Εκπαιδευτική παρέμβαση από όλους, ανάλογα με τον ρόλο του ο καθένας, και συνεργατικά / εστιασμένη στον μαθητή (ως άτομο, ως μέλος ομάδας & ως μέλος της σχολικής κοινότητας της τάξης φοίτησής του) & στο περιβάλλον μάθησης της τάξης φοίτησής του (φυσικό, κοινωνικό, εκπαιδευτικό) και παράλληλα ...
3. ... *διαμορφωτική αξιολόγηση μαθητή & περιβάλλοντος μάθησης τάξης φοίτησης / αναστοχασμός & συνεργατική/συλλογική λήψη αποφάσεων
4. *Τελική αξιολόγηση μαθητή & περιβάλλοντος μάθησης τάξης φοίτησης μαθητή (φυσικού, κοινωνικού & εκπαιδευτικού) / αναστοχασμός & συνεργατική/συλλογική λήψη αποφάσεων

Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.)

Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Α.Π.Ε.) ή Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε) μαθητή/τριας

Μια πρόταση: Κοινότητες Πρακτικής με πεδίο ενδιαφέροντος το Ε.Π.Ε.

ΑΤΟΜΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΑΠΕ)

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: .../.../20...

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΑΝΕΚΤΙΜΗΣΗΣ: .../.../20...

ΟΝΟΜΑ ΜΑΘΗΤΗ (ΣΧΟΛΕΙΟ/ΤΑΞΗ/ΤΜΗΜΑ):

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ: .../.../... ή άλλα

ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΗ: ΚΕΔΔΥ

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ: (α) Εκπ/κός τάξης: (β) Εκπ/κός Τρ. Ένταξης: Άλλοι: (γ) (δ) (ε) *

* Σημ.: Το παρόν, οι οποίες υπογράφονται με ιστορικό /α/ και είναι συνδεδεμένο αρχικό, υπάρχει δυνατότητα, στις περιπτώσεις που ο διαθέσιμος χώρος δεν επαρκεί, να τις επεκτείνεται και να τις συμπληρώνεται στην περιοχή "Παρατηρήσεις" στο τέλος του εντύπου ή σε πρόσθετα φύλλα χαρτί.

Δυσκολίες που αντιμετωπίζει:

Σκοποί προγράμματος εκπαιδευτικής παρέμβασης

A. Να *

B. Να *

Γ. Να *

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ Α.Π.Ε. (επιλέγεται πλ. /α/ περιοχή)

☐ Ε: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	☐ ΚΑ: ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΧΗ
☐ Σ: ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	☐ ΕΠΚΑ: ΕΠΙΛΥΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
☐ ΚΠ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ	☐ ΒΑΔ-Γ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ - ΓΛΩΣΣΑ
☐ ΑΝΕ: ΑΝΑΠΤΥΧΗ ΕΝΝΟΙΩΝ	☐ ΒΑΔ-Μ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ
☐ ΕΠ: ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	☐ ΔΑΔ: ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΔΙΑΔΙΔΗΣΗΣ
☐ ΠΜΑ: ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ	☐ ΕΝΟΧ: ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ - ΚΙΝΗΤΡΑ

© Ημέλλος, Ο. & Χαρασίνας Α.Π. (2009). Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Α.Π.Ε.). Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο http://dipe-a.uoi.gr/ATOMIKO_PROGRAMMA_EXP.pdf

Το παρόν Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Α.Π.Ε.) αποτελεί εξειδικευμένη εκδόχ σχετικό δημοσιογραφία πρωτοκόλλου Ημέλλου, Ο. (2003). Από τη συνολική αξιολόγηση στην εκπαιδευτική παρέμβαση. Σχολιαστές και οι οποίες Ατομικών Προγραμμάτων Εκπαίδευσης για άτομα με πολλαπλές αναπηρίες στο πλαίσιο του Διαθεραπευτικού Ενταίου Πλαισίου Προγραμμάτων Έκτασης, σελ. 65-84. Στο: Χαρασίνας, Α. (επιμ.). Βελτίωση των συνθηκών ένταξης στο εκπαιδευτικό σύστημα μέσω με πολλαπλές αναπηρίες. Πρακτική Επιθεωρητικών Επιτηρητών. Ινστιτούτο & Διασφάλιση ΥΠ.Ε.Π.Θ. & ΕΡ.Ε.Ο.Α., Παιδαγωγική Τμήμα Νηπιαγωγών Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Σημ.: Επιτρέπεται η φωτοτύπηση και εξαγωγή χρήση του παρόντος από εκπαιδευτικούς δημόσιων Σχολικών Μονάδων Εκπαίδευσης στο πλαίσιο των καθηκόντων τους, δεν επιτρέπεται η τροποποίηση της μορφής και του περιεχομένου των παρόντος εγγράφου και η χρήση του για εμπόρευμα ή άλλους σκοπούς χωρίς την έγγραφη άδεια των συγγραφέων.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: Σχολικό Έτος 20.../20...

Στόχοι Ατομικού Προγράμματος Εκπαίδευσης ανά περιοχή παρέμβασης

... μαθητή/τριας με την ολοκλήρωση του προγράμματος, θα είναι σε θέση:

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ (Ε)

☐ Ε1 να *

☐ Ε2 να *

Στρατηγικές:

Βιωματικά Μέσα - Υποστηρικτικό Υλικό:

από σχολείου-οικογένειας:

αξιολόγηση:

Αποτελέσματα:

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ (Σ)

☐ Σ1 να *

☐ Σ2 να *

Στρατηγικές:

Εκπαιδευτικά Μέσα - Υποστηρικτικό Υλικό:

Συνεργασία σχολείου-οικογένειας:

Μέθοδος αξιολόγησης:

Αποτελέσματα:

Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Α.Π.Ε.) ή Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε) μαθητή/τριας

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: _____		Σχολικό Έτος 20____-20____
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ (Κ)		
☐ Κ1	να _____	
☐ Κ2	να _____	*6
Στρατηγικές: _____		
Εκπαιδευτικά Μέσα - Υποστηρικτικό Υλικό: _____		
Συνεργασία σχολείου-οικογένειας: _____		
Μέθοδος αξιολόγησης: _____		
Αποτελέσματα: _____		
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΝΝΟΙΩΝ (ΑΝΕ)		
☐ ΑΝΕ1	να _____	
☐ ΑΝΕ2	να _____	*7
Στρατηγικές: _____		
Εκπαιδευτικά Μέσα - Υποστηρικτικό Υλικό: _____		
Συνεργασία σχολείου-οικογένειας: _____		
Μέθοδος αξιολόγησης: _____		
Αποτελέσματα: _____		

Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΑΠΕ) 3/8 Ηράκλειο & Χανιά (2009)

CONFIDENTIAL

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: _____		Σχολικό Έτος 20____-20____
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ (ΕΠ)		
☐ ΕΠ1	να _____	
☐ ΕΠ2	να _____	*8
Στρατηγικές: _____		
Εκπαιδευτικά Μέσα - Υποστηρικτικό Υλικό: _____		
Συνεργασία σχολείου-οικογένειας: _____		
Μέθοδος αξιολόγησης: _____		
Αποτελέσματα: _____		
ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ (ΙΤΜΑ)		
☐ ΙΤΜΑ1	να _____	
☐ ΙΤΜΑ2	να _____	*9
Στρατηγικές: _____		
Εκπαιδευτικά Μέσα - Υποστηρικτικό Υλικό: _____		
Συνεργασία σχολείου-οικογένειας: _____		
Μέθοδος αξιολόγησης: _____		
Αποτελέσματα: _____		

Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΑΠΕ) 4/8 Ηράκλειο & Χανιά (2009)

Μια πρόταση: Κοινότητες Πρακτικής με
κέντρο το Ε.Π.Ε.

Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Α.Π.Ε.) ή Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε) μαθητή/τριας

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: _____ Σχολικό Έτος 20__-20__

ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ (ΚΙΝΑ)

☐ ΚΙΝΑ1 να _____

☐ ΚΙΝΑ2 να _____ ***10**

Στρατηγικές: _____

Εκπαιδευτικά Μέσα - Υποστηρικτικό Υλικό: _____

Συνεργασία σχολείου-οικογένειας: _____

Μέθοδος αξιολόγησης: _____

Αποτελέσματα: _____

ΕΠΙΛΥΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ (ΕΠΚΑ)

☐ ΕΠΚΑ1 να _____

☐ ΕΠΚΑ2 να _____ ***11**

Στρατηγικές: _____

Εκπαιδευτικά Μέσα - Υποστηρικτικό Υλικό: _____

Συνεργασία σχολείου-οικογένειας: _____

Μέθοδος αξιολόγησης: _____

Αποτελέσματα: _____

CONFIDENTIAL

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: _____ Σχολικό Έτος 20__-20__

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (ΒΑΔ)

ΓΛΩΣΣΑ
(προσπονησιακές γνώσεις & δεξιότητες, ανάγνωση, γραφή, ορθογραφία, γραπτός λόγος, λειτουργισιακές δεξιότητες)

☐ ΒΑΔ-Γ1 να _____

☐ ΒΑΔ-Γ2 να _____

☐ ΒΑΔ-Γ3 να _____

☐ ΒΑΔ-Γ4 να _____ ***12**

Στρατηγικές: _____

Εκπαιδευτικά Μέσα - Υποστηρικτικό Υλικό: _____

Συνεργασία σχολείου-οικογένειας: _____

Μέθοδος αξιολόγησης: _____

Αποτελέσματα: _____

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ
(προσπονησιακές γνώσεις & δεξιότητες, αλγόριθμοι πράξεων, επίλυση προβλημάτων, οργανωσιακές δεξιότητες)

☐ ΒΑΔ-Μ1 να _____

☐ ΒΑΔ-Μ2 να _____

☐ ΒΑΔ-Μ3 να _____

☐ ΒΑΔ-Μ4 να _____ ***13**

Στρατηγικές: _____

Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Α.Π.Ε.) ή Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε) μαθητή/τριας

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: _____ Σχολικό Έτος 20...-20...

Εκπαιδευτικά Μέσα - Υποστηρικτικό Υλικό: _____

Συνεργασία σχολείου-οικογένειας: _____

Μέθοδος αξιολόγησης: _____

Αποτελέσματα: _____

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ (ΔΑΔ)

☐ ΔΑΔ1 ναι _____

☐ ΔΑΔ2 ναι _____ ***14**

Στρατηγικές: _____

Εκπαιδευτικά Μέσα - Υποστηρικτικό Υλικό: _____

Συνεργασία σχολείου-οικογένειας: _____

Μέθοδος αξιολόγησης: _____

Αποτελέσματα: _____

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ - ΚΙΝΗΤΡΑ (ΕΝΚ)

☐ ΕΝΚ1 ναι _____

☐ ΕΝΚ2 ναι _____ ***15**

Στρατηγικές: _____

Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΑΠΕ) **7/8** Ημύλιου & Χαρούπας (2009)

CONFIDENTIAL

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: _____ Σχολικό Έτος 20...-20...

Εκπαιδευτικά Μέσα - Υποστηρικτικό Υλικό: _____

Συνεργασία σχολείου-οικογένειας: _____

Μέθοδος αξιολόγησης: _____

Αποτελέσματα: _____

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΑΠΕ) **8/8** Ημύλιου & Χαρούπας (2009)

Μια πρόταση: Κοινότητες Πρακτικής με
κέντρο το Ε.Π.Ε.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Inclusive Education

Σύμφωνα με το Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών, η Ενταξιακή Εκπαίδευση είναι «μια **διαδικασία συστημικής μεταρρύθμισης, η οποία ενσωματώνει αλλαγές και τροποποιήσεις στο περιεχόμενο, τις μεθόδους διδασκαλίας, τις προσεγγίσεις, τις δομές και τις στρατηγικές εκπαίδευσης, με στόχο να ξεπεραστούν τα εμπόδια, με όραμα μια δίκαιη και συμμετοχική μαθησιακή εμπειρία και ένα κατάλληλο μαθησιακό περιβάλλον που να αντιστοιχεί στις απαιτήσεις και τις προτιμήσεις των μαθητών**».

-Ημέλλου Ο. & Χαρούπιας Α. (2025). Το στρυφνό πρόβλημα της ενταξιακής εκπαίδευσης: Εντάσεις εκπαιδευτικής πολιτικής/πρακτικής. Στο: Παναγιωτόπουλος, Γ. (επιμ). *Ηγεσία στην εκπαίδευση. Εξερευνώντας τις προκλήσεις της σχολικής διοίκησης*, σ.289-302. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη. Διαθέσιμο στο: <https://www.academia.edu/129612959>.
-Χαρούπιας, Α. & Ημέλλου, Ο. (υπό δημοσίευση). *Αναζητώντας το σχολείο για όλους: Πολυσημία, στάδια πραγμάτωσης και υλικός/ψηφιακός σχεδιασμός*. Συνέδριο 'Ψηφιακά μέσα στη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα'. Δ.Δ.Ε. Πρέβεζας, 4-6/4/2025.

Ένταξη ? Συμπερίληψη ? Συνεκπαίδευση/Ισότητα Συνεκπαίδευση/Ισότητα Εκπαίδευση
? Κοινότητες Μάθησης & Πρακτικής

Nilholm C. & Göransson K. (2017). What is meant by inclusion? An analysis of European and North American journal articles with high impact, *European Journal of Special Needs Education*, DOI: 10.1080/08856257.2017.1295638

Ένταξη και ισότιμη εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο γενικό σχολείο. Βασικές αρχές και προσεγγίσεις της αναπηρίας

Όλγα Ημέλλου

Έγκληση Σύμβουλος 14ης Περιφέρειας Δημοτικής Εκπαίδευσης Αττικής
olgimellou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην τάξη του γενικού σχολείου ο κάθε μαθητής έχει τα ίδια δικαιώματα στην εκπαίδευση, η διασφάλιση των οποίων επιβάλλεται να συγκροτεί βασική προτεραιότητα της ενεργού πολιτικής του σχολείου. Με την ψήφιση του Νόμου 4074 (ΦΕΚ 88 Α/11-04-2012), η Πολιτική δεσμεύεται πλέον και νομικά να: «... διασφαλίζει ένα εκπαιδευτικό σύστημα ένταξης σε όλα τα επίπεδα, ... στο οποίο να παρέχονται: εύλογη προσαρμογή, ... υποστήριξη στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα και ... απαιτητικά εξοπλισμένα μέτρα υποστήριξης σε περιβάλλοντα που μεγιστοποιούν την ακαδημαϊκή και κοινωνική ανάπτυξη, σύμφωνα με τους στόχους της πλήρους ενσωμάτωσης (sic)». Στην εργασία αυτή προσεγγίζονται οι έννοιες «αναπηρία και/ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες» και «ένταξη/ισότιμη εκπαίδευση», περιγράφονται τα μοντέλα προσέγγισης της αναπηρίας στο χώρο της εκπαίδευσης και διερευνώνται πρόνοιες μετασχηματισμού των παραδοσιακών/διαχωριστικών σχολικών συστημάτων σε σχολικά συστήματα για όλους τους μαθητές. Στα πλαίσια της διεργασίας συστηματικού μετασχηματισμού, η αναγκαία διαμόρφωση θετικού περιβάλλοντος μάθησης στη σχολική τάξη προσεγγίζεται με τη μεθοδολογία της επίλυσης προβλήματος, προκειμένου να ανταποκρίνεται στην προκρινόμενη και προχόουσα, πλέον, αρχή της ισότητας όλων των μαθητών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: αναπηρία και/ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ένταξη/ισότιμη εκπαίδευση, σχολικά συστήματα, μετασχηματισμός, περιβάλλον μάθησης σχολικής τάξης

Εισαγωγή

Εκπαίδευση για όλους σημαίνει διασφάλιση για όλους τους μαθητές υψηλής ποιότητας υπηρεσιών, οι οποίες να καλύπτουν τις ανάγκες μάθησής τους. Η ποιοτική εκπαίδευση διασφαλίζεται από ένα σχολικό σύστημα στο οποίο η ποικιλιότητα και η ευελιξία αποτελούν σημαντικά συ-

Εκπαιδευτικό υλικό για την παράλληλη στήριξη και την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ

ΕΠΕΤΗΜΟΝΙΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
Μαρία Γαλατσάκη
Αθηνά Γ. Μουταφέας

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
Αθήνα 2017

IEP

Νεοένη
Εκδοτική Αγωγή

Ημέλλου, 2017: 43-59

<https://www.academia.edu/46932791>

<https://www.researchgate.net/publication/366275676>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΘΕΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ ΩΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΠΡΟΣ ΕΠΙΛΥΣΗ

ΔΕΔΟΜΕΝΑ (γνωστά & υπό διερεύνηση)	ΖΗΤΟΥΜΕΝΑ
<u>Φυσικό περιβάλλον μάθησης</u>: μέγεθος τάξης, διάταξη θρανίων, θέση έδρας, θέσεις μαθητών, σχεδιάγραμμα - σχηματική αναπαράσταση σχολικής τάξης, διαθέσιμα υλικά, διαθέσιμα μέσα, κλπ. <u>Κοινωνικό περιβάλλον μάθησης</u>: διπλανός/ή, δυναμική τάξης/σχέσεις μαθητών μεταξύ τους (π.χ. στοιχεία από κοινωνιομετρικό πίνακα), σχέση μαθητών με εκπαιδευτικό, προσωπική θεωρία εκπαιδευτικών που διδάσκουν στη σχολική τάξη (σύγκλιση ή απόκλιση προσωπικών θεωριών), επιλογές εκπαιδευτικών αναφορικά με τα «κλίμα» της σχολικής τάξης, προσδιορισμός κριτηρίων διαμόρφωσης ομάδας μαθητών, π.χ. ανομοιογένεια, θετική ή ουδέτερη αλληλεπίδραση, κλπ. <u>Εκπαιδευτικό περιβάλλον μάθησης</u>: κανόνες τάξης, ρουτίνες τάξης, διαχείριση χρόνου εργασίας, κινητοποίηση/δέσμευση μαθητών, γενικοί στόχοι (Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών γνωστικών αντικειμένων), ατομικά προφίλ μαθητών με δυσκολίες μάθησης και/ή προβλήματα συμπεριφοράς, ατομικοί στόχοι (για μαθητές με δυσκολίες μάθησης και/ή προβλήματα συμπεριφοράς), σαφήνεια οδηγιών, ύπαρξη ή μη προσπαθούμενων στάσεων, γνώσεων και δεξιοτήτων κάθε μαθητή για κάθε δραστηριότητα, εμπόδια στη συμμετοχή και στη μάθηση, μέθοδοι διδασκαλίας, προσαρμογή & διαφοροποίηση διδακτικών μέσων (σε επίπεδο πρόσληψης πληροφοριών, επεξεργασίας πληροφοριών και/ή έκφρασης/απαντητικότητας μαθητών), τροπικότητα πρόσληψης πληροφοριών, τροπικότητα επεξεργασίας πληροφοριών, τροπικότητα απαντητικότητας μαθητών, στρατηγικές, μέθοδοι διδασκαλίας, ενίσχυση/επιβεβαίωση, ενισχυτές συχνότητας απαντητικότητας, ποσότητα και ποιότητα ανατροφοδότησης, καταγραφή προόδου, διαμορφωτική αξιολόγηση πορείας διδασκαλίας-μάθησης, τελική αξιολόγηση πορείας διδασκαλίας-μάθησης, κλπ. <u>Μαθητής που βιώνει εμπόδια στη συμμετοχή και στη μάθηση</u>: Στοιχεία από γνωμάτευση (εμπόδια, δυνατότητες) και προσπάθεια αξιοποίησης της εμπειρογνωμοσύνης της σχολικής κοινότητας, ως συστήματος. <u>Μαθητές τάξης</u>: υπόλοιποι μαθητές χωρίς ιδιαίτερα εμπόδια στη συμμετοχή και στη μάθηση.	Άρση των εμποδίων στη συμμετοχή και στη μάθηση Θετικό <u>φυσικό</u> περιβάλλον μάθησης Θετικό <u>κοινωνικό</u> περιβάλλον μάθησης Θετικό <u>εκπαιδευτικό</u> περιβάλλον μάθησης ➤ Αφιετηρία ή διαφορετικότητα ➤ Καθολικός Σχεδιασμός με Σκοπό τη Μάθηση (ΚαΣΣΜ) – Universal Design for Learning (UDL) ➤ Έμφαση στην πολυτροπικότητα και στη διαφοροποίηση ➤ Πολλαπλές και ευέλικτες μορφές παρουσίασης των πληροφοριών (δίκτυα αναγνώρισης) ➤ Πολλαπλές και ευέλικτες μέθοδοι δράσης και έκφρασης των μαθητών (δίκτυα στρατηγικής) ➤ Πολλαπλές και ευέλικτες επιλογές για την ανάληψη δεσμεύσεων από τους μαθητές (συναισθηματικά δίκτυα)

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ/ΩΝ

1.	Προσδιορισμός <u>περιοχών στόχων</u> του <u>Ατομικού Προγράμματος Εκπαίδευσης</u> του μαθητή (π.χ. συμπεριφορά, επικοινωνία, ενδιαφέροντα/κίνητρα, ακαδημαϊκές δεξιότητες Γλώσσας και/ή Μαθηματικών, κοινωνικοποίηση, κλπ).
2.	Προσδιορισμός <u>επιμέρους ατομικών στόχων</u> του <u>Ατομικού Προγράμματος Εκπαίδευσης</u> του μαθητή για κάθε επιλεγμένη περιοχή στόχων.
3.	Υλοποίηση των στόχων του <u>Ατομικού Προγράμματος Παρέμβασης</u> του μαθητή στα πλαίσια της καθημερινής εκπαιδευτικής πραγματικότητας, χωρίς διαχωρισμούς και διακρίσεις, μέσα από τη διαφοροποίηση/προσαρμογή του διδακτικού υλικού και την κατάλληλη διαχείριση της σχολικής τάξης, δηλαδή μέσα από την άρση των εμποδίων στη συμμετοχή και στη μάθηση και τη διαμόρφωση θετικού περιβάλλοντος μάθησης.
4.	Διαμόρφωση θετικού <u>φυσικού</u> περιβάλλοντος μάθησης για όλους τους μαθητές.
5.	Διαμόρφωση θετικού <u>κοινωνικού</u> περιβάλλοντος μάθησης για όλους τους μαθητές.
6.	Διαμόρφωση θετικού <u>εκπαιδευτικού</u> περιβάλλοντος μάθησης για όλους τους μαθητές.

περιβάλλον μάθησης
μαθητή/τριας με α/εα

Ημέλλου, 2017: 58-59

1	2
3	4
5	

Αρχική-Διαμορφωτική-Τελική Αξιολόγηση

ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΕΡΓΑΛΕΙΑ

- Ημερολόγιο σχολικού έτους (μηνιαίο, ετήσιο)
- **Ιστολόγιο σχολείου**
- Εκδηλώσεις τακτικού χαρακτήρα
- **Νέα-Ειδήσεις (Newsletter σχολείου)**
- Συζητήσεις – Νήματα συζητήσεων (στο ιστολόγιο του σχολείου)
- **9 πρωτόκολλα αξιολόγησης**
- Μνημόνιο Ενεργειών Σχολικής Κοινότητας (ΜΕΣΚ)
- **Λειτουργική Παιδαγωγική Αξιολόγηση Μαθητή/τριας (ΛειΠΑΜ)**
- Ημερολόγιο Αναστοχασμού (ΗΑ), κλπ

9 πρωτόκολλα αξιολόγησης (συνεργατική υλοποίηση)

<https://blogs.sch.gr/olgimellou/category/ergaleia/>

2011, Δειγματικό Εκπαιδευτικό Υλικό για την Εξειδικευμένη Εκπαιδευτική Υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπ. Πρόγραμμα "Εξειδικευμένη Εκπαιδευτική Υποστήριξης για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», σ. 4-26

1. Ατομικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΑΠΕ)
2. Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Περιβάλλοντος Τάξης (ΑΕΠΕΤΑ)
3. Αξιολόγηση Κοινωνικού Περιβάλλοντος Τάξης (ΑΚΠΕΤΑ)
4. Αξιολόγηση Σταθερών Παραγόντων Σχολικής Εργασίας (ΑΣΠΑΣΕ)
5. Διάγραμμα Αλληλεπίδρασης Μελών Ομάδας (ΔΑΜΟ)
6. Διάγραμμα Ροής Χρόνου Μαθήματος (ΔΡΟΧΜ)
7. Περιγραφική Έκθεση Μαθητή/τριας (ΠΕΜ)
8. Φυλλάδιο Ημερήσιων Καταγραφών (ΦΗΚ)
9. Πρωτόκολλο Οικολογικής Αξιολόγησης (ΠΟΑ)

Μνημόνιο Ενεργειών Σχολικής Κοινότητας (συνεργατική υλοποίηση)

<https://blogs.sch.gr/olgimellou/2023/08/10/mnimonio-energeion/>

Μνημόνιο Ενεργειών Σχολικής Κοινότητας για θέματα και ζητήματα μάθησης ή/και συμπεριφοράς στο σχολείο **ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α/Θ & Β/Θ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕ / ΔΕ Α' ΑΘΗΝΑΣ (κυκλώστε τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης που ανήκει το
σχολείο)

ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ' του/της
..... (Ιδιότητα) (Σχολική
Μονάδα/Διεύθυνση)

(για περίπτωση μαθητή με) (ζήτημα που απασχόλησε
τη σχολική κοινότητα)

1. Αρχικά του ονοματεπώνυμου, φύλο, ηλικία, τάξη και τμήμα (αν υπάρχει) του παιδιού ή
των παιδιών στα οποία αναφέρεστε: (Συμπληρώστε το κενό ή επισημαίνετε ό,τι ισχύει)

Αρχικά	Φύλο	Ημερομηνία γέννησης	Τάξη	Τμήμα	Εκπαιδευτικός ή υπεύθυνος τμήματος
.....	Α Κ	/...../20.....	Π Ν (Ν) / Α Β Γ Δ Ε Στ (ΔΣ) / Α Β Γ (Γ) ή Α Β Γ (Α)	1 2 3 4	

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

2. Σύντομη περιγραφή του αιτήματος του σχολείου.

Ενταξιακή Ειδική Εκπαίδευση, Λειτουργική Παιδαγωγική Αξιολόγηση Μαθητή/τριας (ΛειΠΑΜ) & Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ): Μια Επαγγελματική Κοινότητα Μάθησης/Πρακτικής για εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης

- **Περίληψη/Σκεπτικό στον σύνδεσμο:**
<https://blogs.sch.gr/olgimellou/2024/10/06/leitoyrgiki-paidagogiki-axiologisi-mathiti-trias/>
- **Φόρμα εκδήλωσης ενδιαφέροντος για εκπαιδευτικούς ΕΑΕ (Τ.Ε., σ/πσ)**
- <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeZkFcCSiz3kumvKU7rY3bHESAHgSIXHB2Y-t6cwKF1VYnTgw/viewform>

Δρ Όλγα Ημέλλου
ΣΕ 1^{ης} Θέσης ΕΑ/ΕΕ

Λειτουργική Παιδαγωγική Αξιολόγηση Μαθητή/τριας (ΛειΠΑΜ) & Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης/Πρακτικής

Φόρμα εκδήλωσης ενδιαφέροντος για συμμετοχή σε Κοινότητα Μάθησης/Πρακτικής επαγγελματιών εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης με περιοχή ενδιαφέροντος την εφαρμογή της Λειτουργικής Παιδαγωγικής Αξιολόγησης Μαθητή/τριας (ΛειΠΑΜ) στο σχολείο.

Ημερολόγιο Αναστοχασμού: Πειραματική κοινότητα μάθησης & πρακτικής

Ενημέρωση & εκδήλωση ενδιαφέροντος για συμμετοχή σε Κοινότητα Μάθησης/Πρακτικής επαγγελματιών εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης με περιοχή ενδιαφέροντος την **αξιοποίηση του Ημερολογίου Αναστοχασμού στο σχολείο: Σκεπτικό:**

<https://blogs.sch.gr/olgimellou/2024/10/09/imerologio-anastochasmoy-amp-amp-koinotites-mathisis-praktikis/>
Φόρμα εκδήλωσης ενδιαφέροντος:
https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSck_jFfhcm20jwsp8pOcgVU5yo0EeAhWK8xwwvYnBC-kg0SgA/viewform

Δρ Αριστείδης Χαρούπιας
 Σχολικός Σύμβουλος ΕΑΕ Ε.Τ.

Ημερολόγιο Αναστοχασμού (ΗΑ) & Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης/Πρακτικής

Φόρμα εκδήλωσης ενδιαφέροντος για συμμετοχή σε Κοινότητα Μάθησης/Πρακτικής επαγγελματιών εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης με περιοχή ενδιαφέροντος την εφαρμογή του Ημερολογίου Αναστοχασμού στο σχολείο.

Εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή/και ε.ε.α.

Μοντέλα παροχής υπηρεσιών ειδικής εκπαίδευσης

Το βιο-ψυχο-κοινωνικό μοντέλο: τρόποι παρέμβασης

Το συνεχές της αναπηρίας/λειτουργικότητας

ΚΥ: κατάσταση υγείας
+
ΠΠ1: προσωπικοί παράγοντες (κινητοποίηση, αυτοεκτίμηση, κλπ)
+
ΠΠ2: περιβαλλοντικοί παράγοντες (εμπόδια, διευκολύνσεις)
=
ΕΛ= Επίπεδο λειτουργικότητας

ενίσχυση

βελτίωση

βελτίωση

$$ΚΥ + ΠΠ1 + ΠΠ2 = ΕΛ^*$$

*(λειτουργικότητα ≠ ικανότητα)

(International Classification of Functionality, Disability & Health (ICF, 2001))

Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΑΠΣ) & Καθολικός Σχεδιασμός με Σκοπό τη Μάθηση (ΚαΣΣΜ) - Universal Design for Learning (UDL)

- ◉ **Ελλιπής σύνδεση** ανάμεσα στις 'διαφορετικότητες' του μαθητικού πληθυσμού και το 'ένα ΑΠΣ για όλους'
- ◉ ΚαΣΣΜ-UDL: **Πλαίσιο ΑΠΣ ή Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών** για την υποστήριξη της μαθητικής πολυμορφίας
- ◉ ΚαΣΣΜ-UDL: **3 αρχές**: πολλαπλοί τρόποι **αναπαράστασης/έκφρασης/δέσμευσης**
- ◉ ΚαΣΣΜ-UDL: **Προληπτική στρατηγική**: χτίζοντας τη διαφοροποίηση από την αρχή
- ◉ ΚαΣΣΜ-UDL: **προσανατολίζει ή συμπληρώνει υπάρχουσες πρακτικές** (π.χ. διαφοροποιημένη διδασκαλία)

Καθολικός Σχεδιασμός Μάθησης (ΚΣΜ) - Universal Design for Learning (UDL)

Representation	Action & Expression	Engagement
Present content in different ways	Differentiate ways the learner can express what they know	Stimulate interest and motivation in learning
· visual · auditory · textual · extra hints · design · symbols · video · sign language	· multiple choice · text input · drag-and-drop · pictures · tactile · finding · listening · speaking	· relevance · design · variety · animations · ease of use · auditorily rich · feedback · positive reinforcement

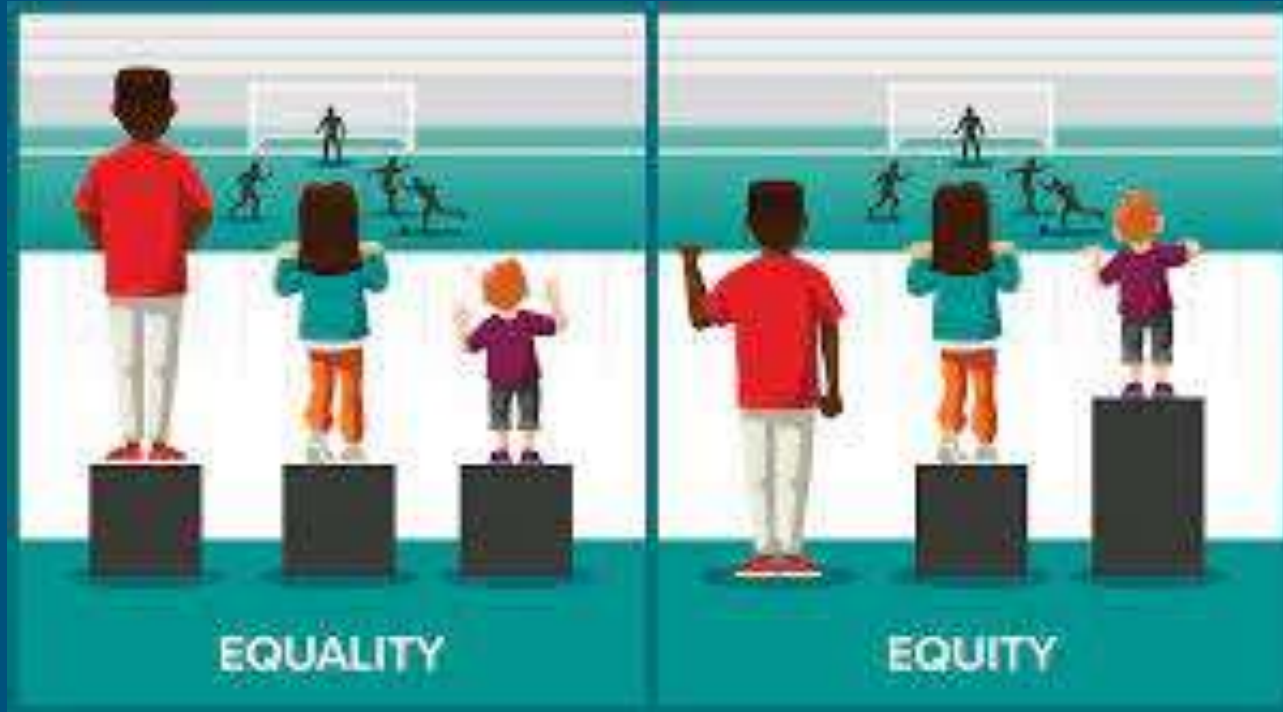
Credits: UNICEF, Disability Section, 2018.

Ενταξιακή Εκπαίδευση-Ενταξιακή Ειδική Εκπαίδευση-Ισότιμη Εκπαίδευση

- **Ισότητα ως προς τι? / Ισοτιμία ως προς τι?**
- **Ισοτιμία ευκαιριών** ανάπτυξης ικανοτήτων (περιβάλλον μάθησης)
- **Ισότητα στις ικανότητες** των μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ε.ε.α. **να λειτουργούν αποτελεσματικά και ως ίσοι/ες** στην τάξη/στο σχολείο φοίτησης (άτομο & περιβάλλον μάθησης), **έχοντας** τους αναγκαίους **μετασχηματιστικούς πόρους**
- **Ισότιμη Εκπαίδευση:** **κατάλληλα σχεδιασμένη** εκπαίδευση, η οποία λαμβάνει χώρα σε σχολικά πλαίσια γενικής ή/και ειδικής εκπαίδευσης, **ανάλογα με καταλληλότητά τους** για κάθε μαθητή/τρια.

Δες στο: <https://blogs.sch.gr/olgimellou/category/ypiresies-ekpaideysis/>

Ισότητα - Ισοτιμία

UNESCO, 2020

- “Τα εκπαιδευτικά συστήματα είναι τόσο ενταξιακά όσο τα κάνουν οι δημιουργοί τους.
- Οι χώρες μπορούν να επιλέξουν να αντιμετωπίσουν την Ενταξιακή Εκπαίδευση εντός μιας αποσπασματικής προσέγγισης ή μπορούν να αντιμετωπίσουν ολόκληρο το σύνολο των προκλήσεων κατά μέτωπο.
- Υπάρχουν διλήμματα και εντάσεις στην επίτευξη του ιδεώδους της πλήρους Ενταξιακής Εκπαίδευσης.
- Η Ενταξιακή Εκπαίδευση είναι μια διαδικασία και όχι μόνο ένα επιθυμητό τελικό σημείο.
- Η Ενταξιακή Εκπαίδευση δεν είναι μόνο για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, η οποία επιβάλλεται από πάνω. Δεν θα πετύχει ποτέ”.

UNESCO (2020). *Global Education Monitoring Report 2020. Inclusion and education: All means all*. Paris: UNESCO.

Available in: <https://en.unesco.org/news/global-education-monitoring-gem-report-2020>

GLOBAL EDUCATION MONITORING REPORT

2020

Inclusion and education:
ALL MEANS ALL

Επιμορφωτικό & υποστηρικτικό υλικό ΥΠΑΙΘΑ & ΙΕΠ

- **ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ** για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- **ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ** για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- Εκπαιδευτικό υλικό για την παράλληλη στήριξη και την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο, **ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ, ΙΕΠ, 2017**
Εκπαιδευτικό υλικό για την παράλληλη στήριξη και την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο
- **ΥΛΙΚΟ ΙΕΠ: ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟ - ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟ**
Συμπεριληπτική Εκπαίδευση - Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
<https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/>

Αναφορές-Βιβλιογραφία

- Νομοθεσία & επιμορφωτικό υλικό ΥΠΑΙΘΑ & ΙΕΠ
- -----
- UNESCO (1990). *World Conference on Education for All: Meeting basic learning needs. The final Report*. Jomtien, Thailand: UNESCO.
- UNESCO (2000). *The Dakar Framework for Action: Education for All: meeting our collective commitments*. UNESCO.
- UNESCO (2016). *Education 2030. Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4: Ensure inclusive and equitable education and promote lifelong opportunities for all*. Paris: UNESCO. Available in: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656>
- UNESCO (2020). *Global Education Monitoring Report 2020. Inclusion and education: All means all*. Paris: UNESCO. Available in: <https://en.unesco.org/news/global-education-monitoring-gem-report-2020>
- World Health Organization (2003). *Towards a common language for functioning, disability and health: ICF The International Classification of Functioning, Disability and Health*. Geneva: WHO.

Αναφορές-Βιβλιογραφία

- World Health Organization (2007). *International Classification of Functioning, Disability and Health-Children and Youth version (ICF-CY)*. Geneva: WHO.
- -----
- Ημέλλου, Όλγα (2011). Ένταξη και ισότιμη συνεκπαίδευση μαθητών με δυσκολίες μάθησης στο γενικό σχολείο. Στο: ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, Κεφ. 2, σ. 28-54.
- Ημέλλου, Όλγα (2017). Ένταξη και ισότιμη εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο γενικό σχολείο. Βασικές αρχές και προσεγγίσεις της αναπηρίας. Στο Γελαστοπούλου Μ. & Μουταβελής Α. (επιμ.), *Εκπαιδευτικό υλικό για την παράλληλη στήριξη και την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο*. Συλλογικός Επιστημονικός Τόμος (σσ. 43-59). Αθήνα: Μονάδα Ειδικής Αγωγής, ΙΕΠ.
- Ημέλλου, Όλγα (2022α). Ιστορίες τεχνολογιών αξιολόγησης, αναπηρία και ελληνική εκπαίδευση: Συμμετρίες-ασυμμετρίες στον νομικό και δημόσιο λόγο. *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, 97: 79-88 (Α΄ Μέρος) & 98: 63-73 (Β΄ Μέρος).

Βιβλιογραφία-Σύνδεσμοι

- European Agency for Special Needs & Inclusive Education (βιβλιογραφικές πηγές) (στα ελληνικά): <https://www.european-agency.org/E%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AC/publications>
- Ημέλλου & Χαρούπιας (2024). Ενταξιακή Ειδική Εκπαίδευση στο δημοτικό σχολείο: Εκπαιδευτικοί συνεκπαίδευσης/παράλληλης στήριξης και περιβάλλον μάθησης. <https://www.academia.edu/126376500>
- Χαρούπιας & Ημέλλου (2024). Υπηρεσίες συνεκπαίδευσης/παράλληλης στήριξης: Εμπειρογνωμοσύνη και εκπαιδευτικές πρακτικές. <https://www.academia.edu/125460591>
- Wenger-Trayner E., Wenger-Trayner B., Reid P., Bruderlein C. (2023). *Communities of Practice within and across organizations. A guidebook*. Portugal: Social Learning Lab. <https://www.wenger-trayner.com/cop-guidebook/>
- <https://www.wenger-trayner.com/introduction-to-communities-of-practice/>
- Garfield, Stan (2020). *Handbook of community management. A guide to leading Communities of Practice*. Berlin/Boston: Walter de Gruyter GmbH
- <https://unic.academia.edu/Olgalmellou>
- <https://unic.academia.edu/ArisCharoupias>
- <https://www.researchgate.net/profile/Olga-Imellou>
- <https://www.researchgate.net/profile/Aristides-Charoupias>

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Χρήσιμοι σύνδεσμοι & στοιχεία επικοινωνίας

- “**Νοηματοδοτήσεις Συνεκπαίδευσης**”: Ιστολόγιο στο ΠΣΔ <https://blogs.sch.gr/olgimellou/>
-

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

- gramm-eropt@dipe-a-athin.att.sch.gr (e-mail **Γραμματείας** Συμβούλων Εκπαίδευσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης)
 - **214 406 93 96** (τηλέφωνο **Γραμματείας** Συμβούλων Εκπαίδευσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης)
-

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

- teropt-deaath@dide-a-ath.att.sch.gr (e-mail **Γραμματείας** Συμβούλων Εκπαίδευσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης)
- **214 406 93 92** (τηλέφωνο **Γραμματείας** Συμβούλων Εκπαίδευσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης)

Ευχαριστούμε
για την προσοχή & τη συμμετοχή σας!